

บทที่ 5 ขบวนการสหกรณ์เครดิต

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงโครงสร้างของระบบการเงินและความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ-สังคม ความหมายความสำคัญของสหกรณ์เครดิตที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม บริบทของสหกรณ์เครดิตในการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำไม่เป็นธรรมในสังคมและตัวแบบสหกรณ์เครดิตที่น่าสนใจในประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนนวัตกรรมของสหกรณ์เครดิตที่น่าสนใจ

5.1 โครงสร้างระบบการเงินไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, www.bot.or.th)

ระบบการเงินทำหน้าที่สำคัญในการเป็นตัวกลางระดมเงินทุนและจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจไปสู่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการด้านการชำระราคาสินค้าและบริการ ระบบการเงินที่พัฒนา มีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพย่อมสนับสนุนให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน

องค์ประกอบที่สำคัญของระบบการเงิน ประกอบด้วย สถาบันการเงิน ตลาดการเงิน และระบบการชำระเงิน ดังนี้

1. **สถาบันการเงิน** ตามหลักการของระบบบัญชีประชาชาติ ประเทศไทย มีสถาบันการเงิน 3 ประเภท ได้แก่

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.)

(2) สถาบันรับฝากเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์สถาบัน การเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตยูเนียน และ กองทุนรวมตลาดเงิน เป็นต้น

(3) สถาบันการเงินที่ไม่รับฝากเงิน เช่น กองทุนรวม บริษัทประกันภัย กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ บริษัทที่ให้สินเชื่อ บริษัทบริหารสินทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ และ บริษัทรับ แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

สถาบันการเงินมีขนาดสินทรัพย์รวม ณ สิ้นปี 2556 อยู่ที่ 41 ล้านล้านบาท หรือ 3.4 เท่าของผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศ (GDP) สถาบันรับฝากเงินมีบทบาทมากกว่า สถาบันการเงินประเภทอื่น โดยสถาบันรับฝากเงินมีส่วนแบ่ง ตลาดสูงถึงร้อยละ 58.8 ขณะที่สถาบันการเงินที่ไม่รับฝากเงิน และ ธปท. มีส่วนแบ่งที่ร้อยละ 25.9 และ 15.3 ตามลำดับ ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นสถาบันรับฝากเงินที่มีบทบาทสำคัญมาก โดยมีส่วนแบ่ง ตลาดร้อยละ 40.8 และร้อยละ

ตารางที่ 1 จำนวนและขนาดสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่สำคัญ ณ สิ้นปี 2556

	จำนวน	ส่วนแบ่งของสินทรัพย์จากสถาบันการเงินทั้งหมด (%)
ธนาคารแห่งประเทศไทย	1	15.3
สถาบันรับฝากเงิน	1,960	58.8
ธนาคารพาณิชย์	30	40.8
สถาบันการเงินเฉพาะกิจ	6	12.3
สหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตยูเนียน	1,884	4.9
กองทุนรวมตลาดเงิน	40	0.8
สถาบันการเงินที่ไม่รับฝากเงิน	6,948	25.9
กองทุนรวม	1,385	6.7
บริษัทประกันภัย	89	5.8
กองทุนเพื่อการฟื้นฟู	1	3.2
บริษัทบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล	28	2.3
บริษัทลิสซิ่ง	577	2.2
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	426	1.8
กองทุนบำเหน็จบำนาญ	1	1.5
บริษัทบริหารสินทรัพย์	28	0.7
บริษัทหลักทรัพย์	47	0.6
สหกรณ์เกษตร	3,810	0.4
โรงรับจำนำ	556	0.2

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

12.3 ตามลำดับ เนื่องจากมีเครือข่ายสาขาจำนวนมากทำให้เข้าถึงภาคธุรกิจและ ประชาชนได้มากกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น โดย ณ สิ้นปี 2556 มีสาขารวมกันประมาณ 8,200 แห่งและตู้เอทีเอ็ม กว่า 55,400 ตู้

2. ตลาดการเงิน

ตลาดการเงิน หมายความรวมถึง (1) ตลาดเงิน ซึ่ง เป็นการให้กู้ยืมสภาพคล่องระยะสั้นแก่สถาบันการเงิน ผ่าน ตลาดกู้ยืมเงินระหว่างธนาคารและตลาดซื้อคืนพันธบัตร (2) ตลาดทุน เป็นการระดมทุนระยะปานกลางและระยะยาวที่ดำเนินการผ่านตลาดตราสารหนี้และตราสารทุน นอกจากนี้ ตลาดการเงินยังรวมถึง (3) ตลาดเงินตราต่างประเทศ และ (4) ตลาดตราสารอนุพันธ์ ซึ่งเป็นตลาดสำหรับตราสาร การเงินที่ให้ผลตอบแทนตามตัวแปรที่กำหนด

ตลาดตราสารหนี้และตราสารทุน

มีการพัฒนาและ ขยายบทบาทในการสนับสนุนระบบเศรษฐกิจและการเงิน ของไทยอย่างต่อเนื่อง ณ สิ้นปี 2556 ตลาดตราสารหนี้มี ยอดคงค้าง 9.0 ล้านล้านบาท (รวมตราสารระยะสั้นกว่า 1 ปีที่ออกขายในตลาดเงินและตราสารระยะยาวตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป) ขณะที่ตลาดตราสารทุนมีมูลค่า 11.6 ล้านล้านบาท โดยมี ภาคธุรกิจเป็นผู้ระดมทุนหลัก

สำหรับตลาดเงินตราต่างประเทศ เฉพาะนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตมีมูลค่าการซื้อขายเงินตราต่างประเทศเฉลี่ย เดือนละ 7.1 ล้านล้านบาท ส่วนตลาดเงินมีขนาดประมาณ 2.0 ล้านล้านบาท โดยผู้เล่นส่วนใหญ่เป็นสถาบันการเงิน ในขณะที่ตลาดตราสารอนุพันธ์ยังไม่เป็นที่นิยมนัก ส่วนใหญ่เป็นการทำธุรกรรมเพื่อป้องกันความเสี่ยงผ่านการซื้อขาย ระหว่างคู่ค้า (Over the Counter : OTC)

3. ระบบการชำระเงิน

ธุรกรรมทางเศรษฐกิจจะดำเนินต่อไปได้ด้วยดีและมีเสถียรภาพ ย่อมขึ้นอยู่กับโครงสร้างพื้นฐานด้านการโอน เงินและชำระเงินระหว่างธุรกิจและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งการดูแลและส่งเสริมระบบการชำระเงินให้มีประสิทธิภาพ มั่นคง และปลอดภัย เป็นหนึ่งในหน้าที่ของ ธปท. ด้วย ทั้งนี้ บริการในระบบชำระเงินประกอบด้วย

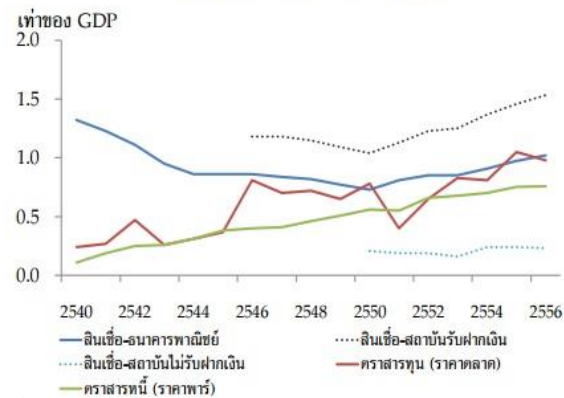
ระบบบาทเน็ต เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินเพื่อรองรับการโอนเงินมูลค่าสูงระหว่างสถาบันการเงินและ สถาบันที่มีบัญชีเงินฝากกับ ธปท. ในลักษณะ Real-Time Gross Settlement (RTGS)

ระบบการเรียกเก็บเงินตามเช็ค ประกอบด้วย การหักบัญชีเช็คด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (ECS) การเรียกเก็บเงิน ตามเช็คภายในเขตสำนักหักบัญชี การเรียกเก็บเงินตามเช็คข้ามเขตสำนักหักบัญชี (B/C)

ระบบการโอนเงินรายย่อย เป็นระบบการโอนเงินเพื่อการชำระเงินระหว่างลูกค้าต่างธนาคารเหมาะสำหรับ การชำระเงินรายย่อย ที่มีปริมาณรายการมาก มีข้อตกลงล่วงหน้า มีงวดการชำระเงินที่แน่นอน โดยผู้โอนเงินส่ง คำสั่งโอนเงินล่วงหน้าให้ธนาคารผู้ส่ง และธนาคารผู้รับจะโอนเงินเข้าบัญชีผู้รับ

การโอนเงินข้ามธนาคารผ่าน ATM ธปท. มีนโยบายผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์พัฒนาและขยาย การ ให้บริการระบบการโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคารผ่านเครื่อง ATM (On-line Retail Fund Transfer-ORFT) เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบการชำระเงินและการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์

ภาพที่ 1 ขนาดของสินเชื่อจากสถาบันการเงินเปรียบเทียบกับขนาดของตราสารหนี้และตราสารทุน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

คำนิยามของ สง. ต่างๆ

ธนาคารพาณิชย์ เป็นตัวกลางหลักในการระดมเงินฝากจากผู้ฝากเงินเพื่อปล่อยสินเชื่อแก่ภาคครัวเรือน และภาคธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์แบ่งออกเป็น ธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ และสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะในการจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนอง นโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาเฉพาะด้านของรัฐบาล เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) และธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) เป็นต้น อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 และที่แก้ไข เพิ่มเติม พระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อ การส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2536 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามลำดับ

บริษัทเงินทุน ระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปของตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้น ในการประกอบกิจการ เงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่าย และการบริโภค และกิจการ เงินทุนเพื่อการเคหะ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบัน การเงิน พ.ศ. 2551

บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปของตัวสัญญาใช้เงิน และใช้เงินนั้นเพื่อ ประกอบ ธุรกิจให้กู้ยืมโดยวิธีรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ รับซื้ออสังหาริมทรัพย์ตามสัญญาขายฝาก เป็นต้น อยู่ ภายใต้การ กำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

สหกรณ์ออมทรัพย์และเครดิตยูเนียน จัดตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์ เดียวกัน สมาชิกจะสะสมทรัพย์ร่วมกันเพื่อเป็นทุนดำเนินการให้สมาชิกที่มีความเดือดร้อนเป็นผู้กู้ยืมนำไปใช้ ผลประโยชน์ที่ เกิดขึ้นจะได้รับการจัดสรรสู่สมาชิกในรูปแบบของดอกเบี้ย เงินปันผล และสวัสดิการต่าง ๆ อยู่ ภายใต้การกำกับ ดูแลของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

โรงรับจำนำ เป็นสถานที่รับจำนำสิ่งของเป็นประกัน จำกัดจำนวนเงินแต่ละรายไม่เกินหนึ่งแสน บาท โดยมีข้อตกลงว่าจะได้ไถ่คืนในภายหลัง อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย ตาม พระราชบัญญัติโรงรับ จำนำ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กองทุนรวมตลาดเงิน เป็นกองทุนรวมที่เน้นลงทุนในเงินฝากของธนาคาร หรือตราสารหนี้ระยะ สั้นที่มี อายุคงเหลือไม่เกิน 1 ปี เช่น ตัวเงินคลัง ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หรือพันธบัตรและหุ้นกู้เอกชน ที่มีอายุ คงเหลือไม่เกิน 1 ปี โดยอายุเฉลี่ยของตราสารหนี้ในกองทุนจะไม่เกิน 3 เดือน และเป็นกองทุนเปิด ที่ผู้ลงทุนสามารถซื้อขายหน่วยลงทุนได้ทุกวัน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และ ตลาด หลักทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กองทุนรวม เป็นเครื่องมือในการลงทุนที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อผลตอบแทนที่ดี ที่สุด ภายใต้กรอบความเสี่ยงที่ผู้ลงทุนยอมรับได้ เหมาะสำหรับผู้ลงทุนรายย่อยที่ต้องการ ลงทุนในตลาดเงินและ ตลาดทุน แต่มีข้อจำกัดในการลงทุน เช่น มีเงินลงทุนจำกัด ขาดความรู้และ ประสบการณ์ เป็นต้น อยู่ภายใต้การ กำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ตาม พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

บริษัทประกันภัย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) บริษัทประกันชีวิต รับประกันต่อความสูญเสีย หรือความ เสียหายต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยบริษัทฯ สัญญาว่าจะจ่ายชดเชยให้ผู้เอาประกันเมื่อมี

การเสียชีวิต และอาจมี ความคุ้มครองอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การประกันกรณีทุพพลภาพ การประกันกรณีสูญเสียอวัยวะ การประกันสุขภาพ เป็นต้น 2) บริษัทประกันวินาศภัย แบ่งได้ 4 ประเภท ได้แก่ การประกันอัคคีภัย การประกันรถยนต์ การประกัน ทางทะเลและขนส่ง การประกันเบ็ดเตล็ด บริษัทประกันภัยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับและ ส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ตามพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นกองทุนที่นายจ้างและลูกจ้างร่วมกันจัดตั้งขึ้น โดยลูกจ้างต้องส่งเงินสมทบเข้า กองทุนส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งนายจ้างส่งเงินสมทบ จึงอาจกล่าวได้ว่ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นรูปแบบหนึ่งของการ ให้สวัสดิการแก่ลูกจ้าง ซึ่งเงินกองทุนนี้จะถูกนำไปบริหารให้เกิดผลตอบแทนและนำมาเฉลี่ยให้กับสมาชิกกองทุนตาม สัดส่วนที่แต่ละคนมีอยู่ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตาม พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

บริษัทที่ให้สินเชื่อ เป็นธุรกิจที่ไม่รับฝากเงินจากประชาชน แต่ให้กู้ยืมแก่ผู้ที่ต้องการเงินทุน เช่น บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล เป็นต้น อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท. ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 และพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

บริษัทบริหารสินทรัพย์ ทำหน้าที่บริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงิน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541

บริษัทหลักทรัพย์ ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ เช่น การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ การค้าหลักทรัพย์ การจัดทำหน่วยหลักทรัพย์ การจัดการกองทุนรวม การจัดการกองทุนส่วนบุคคล เป็นต้น อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และ ตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

บริษัทรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินตราต่างประเทศ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติควบคุม การแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485

5.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย

เชื่อมโยงสู่เป้าหมายประเทศ

ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา กระแสการเปลี่ยนแปลงสำคัญหรือMegatrends ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินทั่วโลกไม่เว้นแม้แต่เศรษฐกิจไทย วิกฤติเศรษฐกิจที่มีจุดเริ่มต้นเกิดขึ้นในประเทศมหาอำนาจไล่เรียงมาตั้งแต่สหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น จนนำมาซึ่งการออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจครั้งใหญ่และก่อให้เกิดความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้ายทั่วโลก ในขณะเดียวกัน เศรษฐกิจจีนก็เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจนก้าวขึ้นมาคานมหาอำนาจฝั่งตะวันตก ส่วนในภูมิภาคอาเซียนเอง ทุกประเทศต่างเตรียมความพร้อมและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ประเทศตน เพื่อเฝ้ารอโอกาสจากการรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

เมื่อกลับมามองกรณีของประเทศไทย พบว่า ที่ผ่านมา **ในด้านการดูแลเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจการเงินสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกได้ระดับหนึ่ง** ทั้งด้านสถาบันการเงินที่ยังมีความมั่นคงเข้มแข็งและด้านเศรษฐกิจมหภาคโดยรวมที่ยังมีเสถียรภาพ อย่างไรก็ตาม **ในด้านการพัฒนาศักยภาพเป็นไปอย่างจำกัด** ด้วยระบบการผลิตส่วนใหญ่ยังคงอาศัยแรงงานต้นทุนต่ำมากกว่าการลงทุนสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ประเทศยังคงติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle-income Trap) นอกจากนั้นแล้ว **นโยบายเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจ**

ในระยะสั้น ทำให้การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระยะยาวถูกละเลย ขาดพลังและความต่อเนื่องในการปรับตัวเชิงโครงสร้างเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้มีความเสมอภาคและทั่วถึง

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ประเมินและเล็งเห็นถึงแนวโน้มและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจการเงิน ทั้งต่างประเทศและในประเทศดังกล่าว ดังนั้น ธปท. และคณะกรรมการนโยบายต่าง ๆ ใน ธปท. จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ ธปท. 5 ปี (ปี 2555 - 2559) โดยมีวิสัยทัศน์ร่วม (Common Vision) และเป้าหมายชัดเจน คือ การมีส่วนร่วมและสนับสนุนยุทธศาสตร์ประเทศในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจการเงินไทยให้มีเสถียรภาพและพัฒนาการที่เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่เหมาะสมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน และเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายดังกล่าว ธปท. ได้กำหนดแนวทางผลักดัน (Growth Strategy) 4 มิติ ได้แก่

- (1) สนับสนุนการเชื่อมโยงเศรษฐกิจการเงินไทยกับต่างประเทศ (Connectivity)
- (2) ส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชน (High Value-added Economy)
- (3) ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินพื้นฐาน (Financial Inclusion) และ (4) เสริมสร้างเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน (Financial Stability) ผ่านการดำเนินตามยุทธศาสตร์ 9 ด้าน นอกเหนือจากการดำเนินนโยบายตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้เดิมอยู่แล้ว

จุดยืน ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง

แม้ปัจจัยภายนอกที่เกิดจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกจะยังคงเป็นความท้าทายต่อระบบเศรษฐกิจไทย หากแต่วันนี้และมองไปในอนาคตอันใกล้ ปัจจัยภายในประเทศถือว่าเป็นโจทย์สำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องเร่งร่วมมือหาคำตอบและดำเนินการ ด้วยสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อและนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจแบบประชานิยมได้ส่งสมปัญหาสร้างแรงกดดันต่อระบบเศรษฐกิจไทยอย่างมาก โดยเฉพาะการชะงักงันของการลงทุนของภาครัฐและเอกชน รวมถึงความเชื่อมั่น นักลงทุน เอกชน และประชาชนที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจนทำให้เกิดผลเสียต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ นี่ยังไม่นับรวมปัญหาด้านสังคมที่ตามมา

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในช่วงก่อนหน้าที่เศรษฐกิจยังอยู่ในขาขึ้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ระบบเศรษฐกิจการเงินของไทยสามารถรองรับแรงกดดันจาก Shocks ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดี ทั้งการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่มีความยืดหยุ่นและน่าเชื่อถือ รวมถึงการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้เป็นไปตามหลักสากลที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทย โดยภาคสถาบันการเงินยังมีความเข้มแข็ง จากการมีเงินกองทุนที่มั่นคงและมีการเตรียมกันเงินสำรองไว้ล่วงหน้าในช่วงที่เศรษฐกิจดีเพื่อให้สามารถรองรับกับช่วงเศรษฐกิจขาลง ขณะที่เศรษฐกิจมหภาคมีเสถียรภาพทั้งเสถียรภาพภายในในรูปของอัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงานที่อยู่ในระดับต่ำ และเสถียรภาพภายนอกในรูปของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีความยืดหยุ่นและเงินสำรองทางการที่เพียงพอต่อการรองรับความผันผวนจากเงินทุนไหล-เข้าออกจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ความล่าช้าในการปรับตัวเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทย ทำให้ภูมิคุ้มกันดังกล่าวของประเทศถูกกัดกร่อนลงอย่างรวดเร็ว

ภายใต้วิกฤติของแนวโน้มเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่เดินไปสู่จุดเสี่ยงและถดถอยลงเรื่อย ๆ นั้น ได้เกิดกระแสการตื่นตัวและความพยายามมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ที่เรียกร้องให้เกิดการปฏิรูปประเทศในทุกมิติอย่างจริงจัง ซึ่งถือเป็นโอกาสที่ดีในการเร่งกระบวนการปรับตัวเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ รวมถึงการผนึกกำลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปที่สำคัญ

ในส่วนของ ธปท. นั้น การขับเคลื่อนองค์กรยังคงดำเนินการไปตามเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ แต่ได้มีการทบทวนลำดับความสำคัญและปรับยุทธวิธีให้สอดคล้องสถานการณ์ทั้งในด้านการรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและการแสวงหาโอกาสความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยจัดลำดับความสำคัญของแนวทางดำเนินการเป็น 3 ด้าน คือ

1. เสริมสร้างเสถียรภาพระยะสั้น ได้แก่ การดูแลภาคเศรษฐกิจที่มีความเปราะบางเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ SMEs ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองและไม่สามารถปรับตัวทันการณ์ โดย ธปท. ได้ร่วมประสานกับสถาบันการเงิน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องหาแนวทางช่วยเหลือ SMEs อาทิ ขยายการค้าประกันสินเชื่อให้แก่กลุ่ม SMEs ให้มากขึ้น เพื่อประคับประคองให้ SMEs สามารถผ่านสถานการณ์ในช่วงระยะสั้นนี้ รวมถึงป้องกันมิให้เกิดผลกระทบในวงกว้างไปสู่ระบบเศรษฐกิจการเงินโดยรวม

2. ร่วมมือในประเด็นปฏิรูปเร่งด่วน ธปท. ได้ศึกษาวิจัยประเด็นปัญหาโครงสร้างเศรษฐกิจการเงินเป็นประจำ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องและกระทบทบทวนหน้าที่ ธปท. โดยตรงและในส่วนที่เป็นความท้าทายของประเทศ ดังนั้น เมื่อโอกาสการผลักดันให้มีการปฏิรูปจริงจังขึ้น ธปท. จึงได้ร่วมหารือกับหน่วยงานเศรษฐกิจหลักที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นปฏิรูปเร่งด่วนด้านเศรษฐกิจการเงินที่สำคัญ อันจะมีผลกระทบในวงกว้างต่อเนื่องในระยะยาว และจะร่วมช่วยผลักดันให้เกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติต่อไป

3. ผลักดันพัฒนาการระยะยาว โดย ธปท. จะได้ใช้โอกาสในการประสานความคิดและความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม (Common Vision) ในการวางภูมิทัศน์ของระบบการเงิน

ไทยและเอื้อให้ภาคการเงินและภาคธุรกิจมีการปรับตัวอย่างสอดคล้องและเกิดการปรับโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจอย่างแท้จริง พร้อมกับสร้างกลไกให้เกิดพลังในการผลักดันร่วมกัน (Synergy) ผ่านแผนงานตามยุทธศาสตร์สำคัญ อาทิ (1) **แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 3** (Financial Sector Master Plan III) เพื่อให้ระบบการเงินสามารถตอบสนองความต้องการของภาคเศรษฐกิจจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) **แผนพัฒนาระบบการชำระเงิน** (Payment System Roadmap) เพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่มีประสิทธิภาพอันจะเอื้อให้ประชาชนและหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน มีการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้นทุนต่ำ และมั่นคงปลอดภัย (3) **แผนคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน** (Consumer Protection Roadmap) ที่มุ่งเน้นการดูแลผู้ใช้บริการทางการเงินครบทุกมิติเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการทางการเงินที่เป็นธรรม ตลอดจนการให้ความรู้การใช้บริการทางการเงินอย่างถูกต้องเหมาะสม พร้อมกับมีการรณรงค์ ‘ปลูกคนไทย มีวินัยทางการเงิน’ อย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการก่อหนี้เกินตัวและมีการออมไม่เพียงพอและ (4) **แผนการเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้าย ระยะที่ 2** เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจการเงินระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

พลวัตการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจการเงินทั้งในและต่างประเทศเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และมีความไม่แน่นอนสูง แต่ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงจะเป็นบวกหรือลบนั้นขึ้นกับความสามารถในการมองไกลคาดการณ์เพื่อวางแนวทางรองรับล่วงหน้าอีกทั้งความซับซ้อนเชื่อมโยงกันของระบบเศรษฐกิจการเงินทำให้ต้องอาศัยข้อมูลและความรู้ที่รอบด้าน ดังนั้น **รพท. จึงยึดมั่นที่จะยกระดับศักยภาพองค์กร (Organization Capability) อย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมพร้อมกับความท้าทายต่าง ๆ ในอนาคต รวมทั้งจะทำหน้าที่ชี้แนะ เตือนภัยให้ข้อคิดเห็นกับผู้เกี่ยวข้อง รับฟังมุมมองที่หลากหลาย และพร้อมประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทยอย่างแท้จริง**

5.3 บริบทสหกรณ์เครดิตที่มีต่อเศรษฐกิจ – สังคม

โอกาส : งานท้าทายผู้นำสหกรณ์

ท่ามกลางฝันร้ายของคนทั่วโลกที่ต้องเผชิญหน้ากับวิกฤตการเงินที่ผ่านมา ผู้นำความคิด นักวิชาการ และนักเศรษฐศาสตร์ทั่วโลก ต่างก็มีข้อกังขาสำหรับตัวแบบเศรษฐกิจ ที่เคยได้รับการยอมรับว่าจะช่วยสร้างการเจริญเติบโต และความมั่งคั่งอย่างมีแบบแผน แต่กลับกลายเป็นชนวนสำคัญที่สร้างความหายนะในวงกว้าง

นายอลัน กรีนสแปน ประธานธนาคารกลางสหรัฐ (US Federal Reserve) คนก่อน ได้กล่าวในการประชุมสภาองเกรสของสหรัฐในช่วงปลายปี 2551 และบอกแก่บรรดาสมาชิกสภานิติบัญญัติอเมริกันว่า ความเสียหายของระบบเศรษฐกิจ ได้เปิดเผยให้เห็น “ข้อบกพร่องของตัวแบบ” ที่เขาไม่เคยคิดมาก่อน กล่าวคือ ธนาคารทั้งหลายที่ดำเนินธุรกิจเพื่อประโยชน์ของตน ไม่ได้ควบคุมหรือดำเนินการในการปกป้องหุ้นส่วนและสถาบันของพวกเขาเลย ข้อบกพร่องดังกล่าวได้นำไปสู่การปรับตัวขององค์กรเอกชนและสาธารณชนครั้งใหญ่ซึ่งผุดจาก “ตัวแบบสหกรณ์” ที่มีเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้น ที่ประสบปัญหาวิกฤต¹

¹ สหกรณ์กับวิกฤตเศรษฐกิจโลก โอกาสของสหกรณ์

ในวงการนักคิด-นักพัฒนาระดับสากล ได้มีการวิเคราะห์หาคำตอบสำหรับคำถามที่ว่า ทำไมตัวแบบสหกรณ์จึงสามารถอยู่รอดและเติบโตได้ทั้งในภาวะวิกฤต และภายหลังวิกฤต ซึ่งได้ข้อสรุปที่เป็นประเด็นน่าสนใจ ดังนี้²

- การสหกรณ์ได้รวมเอาพลังทางธุรกิจของสหกรณ์แต่ละแห่งมาไว้ด้วยกัน และยึดโยงการทำงาน ร่วมกันบนค่านิยมพื้นฐานและหลักสหกรณ์ 7 ประการ

- สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ กล่าวคือ สมาชิกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำประโยชน์ให้แก่สมาชิกนอกเหนือจากกำไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการตัดสินใจในเชิงธุรกิจ เมื่อวัตถุประสงค์เหล่านั้นสอดคล้องกันกับสมาชิก ซึ่งเป็นทั้งผู้ลงทุนและลูกค้า สหกรณ์ผลที่ตามมา คือ ความจงรักภักดีการอุทิศตน ความรู้ที่ร่วมกันแบ่งปัน การมีส่วนร่วมของสมาชิก

- สิ่งเหล่านี้คือ คุณค่า ที่ตัวแบบธุรกิจต่างๆ ต้องการ (หลายองค์กรเลียนแบบแนวคิดดังกล่าวไว้ใน เรื่องสมาชิกภาพแต่แท้จริงนักลงทุนเป็นเจ้าของจึงไม่ใช่ตัวแบบสหกรณ์ที่กล่าวถึง)

- วิสาหกิจสหกรณ์มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและเป็นเจ้าของโดยคนในชุมชน ให้ความสำคัญต่อหลักประชาธิปไตย คุณค่าของความเป็นมนุษย์และแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยตระหนักเห็นความสำคัญของ “ตัวแบบสหกรณ์” องค์กรสหประชาชาติจึงประกาศให้ปี 2555 เป็นปีสากลแห่งการสหกรณ์ โดยได้ชักชวนให้รัฐบาลในประเทศที่เป็นสมาชิกดำเนินการแต่งตั้งคณะทำงานในระดับชาติเพื่อรณรงค์ให้คนในชาติเห็นความสำคัญของสหกรณ์การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการยกระดับความแข็งแกร่งของสหกรณ์การปรับปรุงบทบัญญัติในกฎหมายและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนตัวแบบสหกรณ์ในการจัดระบบใหม่ในระบบเศรษฐกิจ

สถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นโอกาสดีที่ขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์จะนำเอาวาระที่ประชาคมโลกให้ความสำคัญกับการสหกรณ์มาเป็นวาระพิเศษ ที่จะปฏิรูปกรอบแนวคิดหลักในการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ไทย

ข้อจำกัด : กระบวนทัศน์ที่ต้องฝ่าฟัน

แม้ประชาคมโลกจะหันมาให้ความสนใจในตัวแบบสหกรณ์เพื่อใช้ในการจัดระบบเศรษฐกิจใหม่ในสังคม แต่ข้อมูลเชิงประจักษ์จากงานวิจัย³ ก็ชี้ให้เห็นว่าธนาคารสหกรณ์ (สหกรณ์ออมทรัพย์) ในหลายประเทศได้ละเลยอัตลักษณ์ของสหกรณ์และก้าวไปสู่บริบทการดำเนินงานในฐานะการเป็นธนาคารแบบครบวงจร (Universal Bank) โดยสหกรณ์เหล่านี้จะเน้นไปที่การลงทุนในเชิงโครงสร้าง ระบบ และนวัตกรรมเพื่อสร้างสมรรถนะการแข่งขันเพื่อเทียบกับธนาคารเอกชน ซึ่งท้ายที่สุดแล้วพบว่าธนาคารเหล่านี้ไม่สามารถทำหน้าที่ให้บริการสมาชิกได้ดีไปกว่าธนาคารพาณิชย์ทั้งนี้เพราะผู้บริหารของสหกรณ์มีสภาพการทำงานไม่เต็มเวลา (Part time) และมีขีดจำกัดทักษะประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ อย่างไรก็ตามพบว่ามีสถาบันการเงินที่รู้จักกันในนามของ Ethical Bank ที่มุ่งเน้นบริการแก่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายอย่างเป็นธรรม สถานการณ์ดังกล่าว Prof. Elisabeth Paulet และ Francesc Relano ได้สรุปให้เห็นว่า “ตัวแบบสหกรณ์” ที่ก้าวข้ามบริบทของสหกรณ์ไปสู่อาณาจักรของธนาคารพาณิชย์มีโอกาสสูงที่จะสูญเสียทั้งอัตลักษณ์ความเป็นสหกรณ์ที่ต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก ในขณะที่เดียวกันก็ไม่สามารถแข่งขันกับธนาคารเอกชนได้เพราะ

² มรดกที่มีคุณค่าและ CSR ที่หายไปจากธนาคารสหกรณ์

³ Elisabeth Paulet and Francesc Relano. (2010). The twofold Betrayal of Co-operative Banking. ICA European Research Conference “Co-operatives contributions to a plural economy. Lyon University, France : 2-4 September 2010”.

เมื่อสมาชิกมองไม่เห็นความแตกต่างในบริการเมื่อเทียบกับธนาคารพาณิชย์สมาชิกก็ถอนตัวจากสหกรณ์หันไปพึ่งบริการจากธนาคารพาณิชย์แทนในที่สุด

ปรากฏการณ์ที่เราเห็นจากความสำเร็จของสหกรณ์การเงินในหลายประเทศ เช่น Rabo Bank ในประเทศเนเธอร์แลนด์หรือ KFCCC ในประเทศเกาหลีและอื่นๆ ทำให้เราฝันถึงการปรับตัวแบบก้าวกระโดดที่จะปฏิรูปสหกรณ์ออมทรัพย์ของเราไปสู่ภาพฝันที่อยากให้เป็น อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในรายละเอียดให้ดีความสำเร็จเป็นปีกแผ่นของตัวแบบ Rabo Bank และ KFCCC นั้น มีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ ซึ่งเรายังไม่มีและจำเป็นต้องวางโครงสร้างพื้นฐานและระบบที่สำคัญ ได้แก่ กรอบคิดหลักในการพัฒนา หรืออาจเรียกว่า วิสัยทัศน์ซึ่งต้องตรงกัน นอกจากนั้นกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่เป้าหมายจะต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกส่วนฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ชสอ. ชุมชนสหกรณ์สหกรณ์ชั้นปฐม แม้กระทั่งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาต้องอยู่ภายใต้กรอบทิศทางพัฒนาที่ต้องการให้เป็นและที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนสู่กรอบทิศทางที่อยากให้เป็น กระบวนการเชื่อมโยงความร่วมมือและการแบ่งงานกันทำตามความสามารถหลักจะต้องดำเนินการเพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์ร่วมกัน

เมื่อหันมามองสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เราจะเห็นว่าเข้าไปในทิศทางตรงกันข้ามกับที่ควรจะเป็น ประเด็นข้อสังเกตที่สำคัญ คือ โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน มีการกระจายตัวตามกลุ่มตามอาชีพมากขึ้น หากมองในเชิงบวก เครือข่ายความร่วมมือที่เกิดขึ้นตามกลุ่มอาชีพอาจจะช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วม และเป็นกลไกในการพัฒนาฐานข้อมูลสมาชิกที่จะพัฒนาไปสู่การสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบการเงินสหกรณ์บนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกันในอนาคต แต่หากมองในเชิงลบ ดูเหมือนว่าเครือข่ายความร่วมมือที่กระจายตัว และมีเป้าหมายร่วมในลักษณะการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบแยกส่วนแล้วในที่สุดตัวแบบสหกรณ์ที่ทำหน้าที่ในเชิงคุณค่า ก็จะค่อยๆ ลดทอนลงไปอย่างไม่มีใครคาดคิด

ข้อคิดสำหรับแนวทางปฏิรูปสหกรณ์ออมทรัพย์ไทย

ภายใต้บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์ในฐานะองค์กรเศรษฐกิจฐานสังคม (Social Economy Enterprise) ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการส่งเสริมให้สมาชิกมีจิตสำนึกการประหยัด การออม และให้กู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจบนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน

การขับเคลื่อนการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน (ปี 2553) มีสหกรณ์ที่จดทะเบียนทั้งสิ้น 1,358 สหกรณ์มีสมาชิกจำนวน 2.5 ล้านคน มีสินทรัพย์รวม 1 ล้านล้านบาท เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา สหกรณ์ออมทรัพย์ใช้ทรัพยากรบุคคล (กรรมการ-เจ้าหน้าที่) สร้างมูลค่าเพิ่มรวมกันแล้วประมาณ 400,000 ล้านบาท ซึ่งเมื่อหักค่าใช้จ่ายในส่วนของบุคลากร ก็จะเหลือเป็นกำไรสุทธิคิดเป็นมูลค่าประมาณ 342,039.08 ล้านบาท ก็จะนำไปจัดสรรประโยชน์แก่สมาชิก สหกรณ์และขบวนการตามหลักการสหกรณ์ทั้งในรูปของทุนสำรอง ค่าบำรุงสันนิบาตฯ เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ทุนสะสมตามข้อบังคับ ฯลฯ

หากพิจารณาบริบทการให้บริการแก่สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ในรอบปี 2553 จะเห็นได้ว่า สหกรณ์ส่งเสริมการออมในรูปของหุ้นเฉลี่ยรายละ 190,818 บาท ส่งเสริมการออมในรูปเงินฝาก เฉลี่ยรายละ 152,538 บาท การให้เงินกู้แก่สมาชิก เฉลี่ยรายละ 332,336 บาท นอกจากนั้นสหกรณ์ยังมีทุนสำรอง และทุนสะสมตามข้อบังคับเพื่อกิจการสหกรณ์เฉลี่ยต่อสมาชิกรายละ 17,993 และ 2,245 ตามลำดับ

การหยิบยกเอาตัวเลขเชิงปริมาณมาพิจารณาดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงบริบทในเชิงเศรษฐกิจซึ่งดูเหมือนว่าสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับแนวหน้าเมื่อเทียบกับสหกรณ์ประเภทอื่น อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น มิใช่เพียงแต่

การทำหน้าที่เฉกเช่นสถาบันการเงินทั่วไป ที่มีบทบาทในการเป็นสื่อกลางในการระดมเงินออมและให้กู้โดยมี “เงิน” เป็นเป้าหมาย หากแต่ปรัชญาของสหกรณ์ออมทรัพย์คือ การสร้างความมั่นคงทางการเงินแก่มวลสมาชิก โดยการสร้างจิตสำนึกการออม การสร้างวินัยทางการเงิน การจัดสวัสดิการบนหลักการพึ่งพาและร่วมมือกัน ซึ่งในแนวทางดังกล่าวจึงทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างไปจากสถาบันการเงินอื่น และนี่ก็เป็นเหตุผลที่รัฐไม่เรียกเก็บ “ภาษี” จากสหกรณ์ออมทรัพย์

ในแวดวงของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ต้องยอมรับว่าเมื่อมีคนมากขึ้น มูลค่าสินทรัพย์และธุรกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น “การบริหารจัดการการเงิน” จึงดูเหมือนว่าเป็นส่วนสำคัญที่สุดในทางปฏิบัติเราจึงมุ่งไปที่เป้าหมาย/ตัวชี้วัด ในความเป็นสถาบันการเงิน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การบริหารจัดการความเสี่ยง การบริหารการลงทุนที่นำมาซึ่ง “กำไร” และท้ายที่สุดการมองเรื่องธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ซึ่งเป็นไปแบบแยกส่วนและมุ่งไปที่ตัวองค์กร/สหกรณ์เป็นสำคัญ แต่ลึกลงไปว่าธรรมาภิบาลในสหกรณ์จะเกิดขึ้นได้นั้น ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีความเข้าใจ ต้องเข้ามามีส่วนร่วม และถือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ประเด็นที่เป็นหลักคิดสำคัญ คือ **ตัวแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ควรจะเป็นนั้นเป็นอย่างไร ระหว่างองค์กรที่ให้ความสำคัญกับ “คน” หรือองค์กรที่ให้ความสำคัญกับ “เงิน”** ซึ่งหลักการทั้ง 2 ย่อมมีแนวทางการปฏิบัติแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้นการตกผลึกความคิด เรื่องตัวแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ตรงกันในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องจึงน่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ควรทำ

5.4 ความหมายของสหกรณ์เครดิต

สหกรณ์เครดิตหรือในทางสากลเข้าใจกันในนามของ Cooperative Bank หรือ Credit – Cooperative ในประเทศไทยมี 2 ประเภทคือ สหกรณ์ออมทรัพย์ (Thrift + Credit Cooperative และ Credit Unions)

5.4.1 ความหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์ สถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาศัยในที่ชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเงินเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์นอกวง และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 (กรมส่งเสริมสหกรณ์, <http://webhost.cpd.go.th/rlo/saving.html>: เข้าถึงวันที่ 6 พ.ค. 58)

ประวัติความเป็นมา

ในภาวะปัจจุบัน ประชาชนประสบปัญหาเกี่ยวกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผู้ที่มีรายได้น้อยได้รับความเดือดร้อนเพราะไม่สามารถจะหารายได้เพิ่มให้เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น และมักจะแก้ไขปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินจากนายทุนโดยยอมเสีย ดอกเบี้ยในอัตราสูง จึงก่อให้เกิดหนี้สินผูกพัน และก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัวภายหลังบุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว จึงร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยการรวมกลุ่มกัน จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นเพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อน โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งแรกในประเทศไทย คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ข้าราชการสหกรณ์และพนักงานธนาคารเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ (ธนาคารเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น "ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร") จดทะเบียนเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2429 โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินใจ” ปัจจุบันชื่อว่า "สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด"

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่ส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์และสามารถบริการเงินกู้ ให้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยยึดหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเป็นการร่วมกันแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมอีกทางหนึ่ง ดังนี้

(1) การส่งเสริมการออมทรัพย์ เป็นวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์ แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

1.1 การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการถือหุ้น สหกรณ์กำหนดให้สมาชิกส่งชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน โอนการหักเงินค่าหุ้น ณ ที่จ่ายเงินเดือนและจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกตามอัตราที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ เงินปันผลที่ได้รับนี้ไม่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ และเมื่อสมาชิกลาออกจากสหกรณ์ก็สามารถถอนค่าหุ้นคืนได้

1.2 การส่งเสริมสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์มีบริการด้านเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ และให้ผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ หรือสูงกว่าตามฐานะของแต่ละสหกรณ์

(2) การให้เงินกู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะนำเงินค่าหุ้นและเงินฝากของสมาชิมาหมุนเวียนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือเดือดร้อนกู้ยืม โดยคิดดอกเบี้ยต่ำกว่าเอกชน

ลักษณะการให้เงินกู้

เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้กับสมาชิกมี 3 ประเภท คือ

(1) เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน ในกรณีที่สมาชิกมีความจำเป็นเร่งด่วนหรือมีรายจ่ายที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน สมาชิกสามารถกู้เงินประเภทนี้จากสหกรณ์ได้ไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินได้รายเดือน แต่จำกัดขั้นสูงไว้ตามฐานะของแต่ละสหกรณ์และกำหนดส่งชำระคืนไม่เกิน 2 งวดรายเดือน เงินกู้ประเภทนี้ไม่ต้องมีหลักประกัน

(2) เงินกู้สามัญ สมาชิกสามารถกู้เงินประเภทนี้ได้ประมาณ 4-15 เท่าของเงินได้รายเดือน แต่จะจำกัดขั้นสูงไว้ตามฐานะของแต่ละสหกรณ์ และกำหนดส่งชำระคืนระหว่าง 24-72 งวดรายเดือน และต้องมีสมาชิกด้วยกันค้ำประกัน อย่างน้อย 1 คน การกำหนดวงเงินกู้ฉุกเฉินและสามัญ จะใช้เงินเดือนเฉลี่ยของสมาชิกแต่ละสหกรณ์เป็นฐานในการกำหนด ตัวอย่าง เช่น สหกรณ์แห่งหนึ่ง สมาชิกมีเงินเฉลี่ย 10,000 บาท/เดือน ขั้นสูงของวงเงินกู้ฉุกเฉินควรเป็น 5,000 บาท ขั้นสูงของวงเงินกู้สามัญ ควรเป็น 40,000-150,000 บาท แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินและดุลยพินิจของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในการกำหนดระเบียบ

(3) เงินกู้พิเศษ ถ้าสหกรณ์มีฐานะมั่นคงแล้ว สหกรณ์จะเปิดบริการให้เงินกู้พิเศษเพื่อให้สมาชิกนำไปลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือกู้ไปเพื่อการเคหะสงเคราะห์ เงินกู้ประเภทนี้สามารถกู้ตามจำนวนเงินที่จะนำไปลงทุนประกอบอาชีพ หรือขึ้นอยู่กับราคาของบ้านและที่ดินที่จะซื้อ หรือจำกัดขั้นสูงไว้ไม่เกิน 400,000-1,000,000 บาท และกำหนดชำระคืน ตั้งแต่ 10-15 ปี โดยมีสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นหลักจำนองค้ำประกัน

การดำเนินงาน

สหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินการโดยสมาชิก กล่าวคือ เมื่อได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นแล้ว สมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่ให้เข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ตัวแทนสมาชิกเหล่านี้เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” มีประมาณ 7-15 คน ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นๆ คณะกรรมการดำเนินการ จะทำหน้าที่บริหารกิจการสหกรณ์โดยจะมีการประชุม อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายในการทำงาน แล้วจึงมอบให้ “ฝ่ายจัดการ” รับผิดชอบปฏิบัติงานต่อไป ฝ่ายจัดการนั้น

ประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ สมุห์บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน ฯลฯ ซึ่งทำหน้าที่บริการแก่สมาชิกที่มาติดต่อทำธุรกิจกับสหกรณ์

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์

1. เงินค่าหุ้น
2. เงินรับฝากจากสมาชิก
3. ทุนสำรองและทุนสะสมอื่นๆ
4. เงินกู้ยืม
5. เงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มี 2 วิธี คือ

(1) กรณีในหน่วยงานหรือชุมชนที่มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์แล้ว ท่านที่มีความประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกกระทำได้โดยการยื่นใบสมัครต่อสหกรณ์ เพื่อสหกรณ์จะนำใบสมัครของท่านเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์พิจารณารับเข้าเป็นสมาชิก เมื่อคณะกรรมการดำเนินการรับท่านเป็นสมาชิกแล้ว ท่านจะต้องชำระเงินค่าธรรมเนียมนำเข้า ประมาณ 20-50 บาท ชำระค่าหุ้นประมาณ 4-5 % ของเงินรายได้ และลงรายมือชื่อในทะเบียนสมาชิก จากนั้นท่านจะมีสิทธิในสหกรณ์เช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่นๆ สหกรณ์จะจ่ายเงินปันผลตามหุ้นให้แก่ท่านเป็นประจำทุกปี และเมื่อท่านลาออกจากการเป็นสมาชิกภาพ ท่านสามารถถอนค่าหุ้นคืนทั้งหมดได้ ส่วนค่าธรรมเนียมแรกเข้าสหกรณ์จะไม่จ่ายคืนให้ เพราะถือเป็นรายได้ออมของสหกรณ์อย่างหนึ่ง

(2) กรณีในหน่วยงานหรือชุมชนที่ยังไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ท่านที่สนใจในกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ และมีความประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นในหน่วยงานหรือชุมชนของท่าน ก็สามารถรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ได้ โดยขอคำแนะนำและสอบถามรายละเอียดได้จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และพื้นที่ 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในส่วนภูมิภาค หรือติดต่อโดยตรงที่สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เทเวศร์ กรุงเทพมหานคร 10200 โทรศัพท์ 0 2282 6595

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

สหกรณ์เป็นของสมาชิกและสมาชิกทุกคนมีบทบาทที่จะควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์ โดยใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก ให้ถูกต้องและสม่ำเสมอการร่วมประชุมใหญ่ เป็นทั้งสิทธิและหน้าที่อันสำคัญยิ่งของสมาชิกทุกคนควรจะต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ซึ่งเป็นโอกาสที่สมาชิกจะแสดงบทบาทรักษาสิทธิและปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของตน ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงาน การจัดสรรผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างยุติธรรม กำหนดนโยบายการดำเนินงานรวมทั้งคัดเลือกกรรมการดำเนินการที่มีความสามารถ และมอบภารกิจในการดำเนินการต่อไปในแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิก เสริมสร้างความเจริญมั่นคงให้กับสหกรณ์ โดยสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายปัญหา แสดงความคิดเห็น ออกเสียง และยอมรับมติของที่ประชุม ซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมายข้อบังคับและระเบียบ เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยร่วมกันพิจารณาในเรื่องต่างๆ เหล่านี้

ข้อควรปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์

ด้านการเงิน

- (1) เมื่อชำระเงินแก่สหกรณ์ ต้องชำระต่อเจ้าหน้าที่การเงินที่สหกรณ์แต่งตั้งไว้เท่านั้น และต้องเรียกใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง เช่น การชำระหนี้ก่อนกำหนด การถือหุ้นเพิ่ม
- (2) ควรเก็บใบเสร็จรับเงินทุกฉบับไว้ จนกว่าจะได้สอบถามหนี้สินและเงินค่าหุ้นให้ถูกต้องตรงกันเป็นประจำทุกปี
- (3) ควรมารับเงินที่สหกรณ์ด้วยตนเอง ถ้าจำเป็นควรมอบฉันทะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น
- (4) เมื่อรับเงินจากสหกรณ์ทุกครั้ง ควรตรวจนับจำนวนเงินให้ถูกต้องก่อนออกจากสหกรณ์ไป
- (5) การนำเงินมาฝากกับสหกรณ์ สมาชิกต้องยื่นใบฝากเงินพร้อมกับสมุดคู่ฝาก เมื่อรับสมุดคืนให้ตรวจสอบรายชื่อผู้มีอำนาจกำกับ

ในสมุดคู่ฝากทุกครั้ง และไม่ควรถูกฝากสมุดคู่ฝากไว้กับพนักงานสหกรณ์

ด้านสินเชื่อ

- (1) ควรกู้เงินจากสหกรณ์ในกรณีที่มีความจำเป็นจริงๆ และกู้ในจำนวนที่ต้องการใช้เท่านั้น
- (2) จะค้ำประกันใครต้องตัดสินใจให้ดี เพราะถ้าผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ผู้รับประกันจะต้องชำระหนี้แทนโดยไม่มีทางเลือกเลย
- (3) ในกรณีที่สมาชิกสหกรณ์ต้องการรับเงินกู้ เงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนให้สมาชิกรับเงินดังกล่าวที่สหกรณ์ด้วยตนเอง ถ้าหากจำเป็นให้ทำหนังสือมอบฉันทะโดยมีผู้บังคับบัญชาลงลายมือชื่อแสดงต่อเจ้าหน้าที่สหกรณ์ด้วย

5.4.2 ความหมายของสหกรณ์เครดิตยูเนียน (กรมส่งเสริมสหกรณ์,

<http://webhost.cpd.go.th/rlo/saving.html>: เข้าถึงวันที่ 6 พ.ค. 58)

สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพหลักหรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น และบุคคลเหล่านั้น มีความปรารถนาจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการนำเงินของตนเองมาสะสมไว้เป็นกองทุน สมาชิกทุกๆ คนจะต้องสะสมเงินตามความสามารถของตนเองเป็นประจำและสม่ำเสมอตามที่สหกรณ์กำหนด กองทุนที่สมาชิกช่วยกันสะสมนี้จะมีเงินมากขึ้นสามารถจะช่วยให้สมาชิกที่มีความจำเป็นจะเดือดร้อนทางด้านการเงิน กู้ยืมไปบำบัดปัญหาและความเดือดร้อนเหล่านั้น พร้อมกับการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกแต่ละคน ก็จะสะสมเงินของตนไปในคราวเดียวกันด้วย เงินกู้ก็จะค่อยๆ หหมดไป ในขณะที่เงินสะสมก็มีมากขึ้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงเป็นสหกรณ์ที่มุ่งหวังในการให้สมาชิกช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บริหารโดยสมาชิกและการทำกิจการทุกอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิก

ประวัติความเป็นมา

การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการตามแนวคิดของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นการรวมคนจากย่านชุมชนแออัดห้วยขวาง ดินแดง เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2508 ใช้ชื่อว่า “เครดิตยูเนียนแห่งศูนย์กลางเทวา” แต่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์

สหกรณ์ที่ได้รับการจดทะเบียนแห่งแรก คือ "สหกรณ์เครดิตยูเนียนแม่มูล จำกัด" จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2522 ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเดิมเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน จึงอยู่ในรูปย่อยของประเภท "สหกรณ์ออมทรัพย์" และต่อมาได้รับการกำหนดให้เป็นประเภท "สหกรณ์เครดิตยูเนียน" ตามกฎกระทรวง กำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ.2548

ความหมายของตราสัญลักษณ์เครดิตยูเนียน

สัญลักษณ์นี้เป็นเครื่องหมายแทนสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในทุกหนทุกแห่งทั่วโลก องค์ประกอบของสัญลักษณ์นี้บ่งบอกถึงความหมายและความสัมพันธ์กับอุดมการณ์สหกรณ์เครดิตยูเนียน ดังนี้

รูปโลก :

เป็นองค์ประกอบของสัญลักษณ์นี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นองค์กรทางการเงินประเภทหนึ่งที่มีอยู่ทั่วโลก

ภาพเงาคน 4 คน :

แสดงถึงหน่วยสถาบันครอบครัวของมนุษยชาติ ผู้อุทิศตนทำงานเพื่อประโยชน์ร่วมกันโดยส่วนรวม เหตุที่แสดงเป็นภาพเงาก็เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเครื่องแต่งกายประจำชาติ เพราะสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นรับใช้และบริการแก่คนทุกคนทั่วโลก

ภาพมือคู่ :

แสดงถึงคุณลักษณะแห่งการช่วยเหลือ ตนเองของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เมื่อเราเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ก็เท่ากับเราเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัวของประชาชนผู้สะสมเงินร่วมกัน และให้บริการเงินกู้ซึ่งกันและกันตามจำนวนเงินทุนที่มี ในฐานะที่เป็นสมาชิกเราก็คือเจ้าของกิจการและมีส่วนในการกำกับควบคุมนโยบายเพราะสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นองค์กรของเรา

มือ ครอบครัว และรูปโลก :

มือ ครอบครัวและรูปโลก คือ เครื่องหมายของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นสัญลักษณ์ของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งทั่วโลก ตามหลักวิธีของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

เมื่อนำองค์ประกอบทั้งหมดมารวมกัน จะเป็นสัญลักษณ์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ต่างๆ ในทุกชาติทุกภาษา หัวใจสำคัญ คือ ความเป็นสากลและการแสดงภาพรวมของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในลักษณะที่สามารถสังเกตเห็นภาพรายละเอียดได้ทันที

หลักการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

หลักการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนนี้ กำหนดขึ้นมาภายใต้ปรัชญาแห่งการร่วมมือกัน คุณค่าของความยุติธรรม ความเสมอภาคและการช่วยเหลือตนเอง แม้การปฏิบัติจะแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคของโลก แต่หัวใจของการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนก็คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการอยู่ร่วมกันฉันท์พี่น้อง ที่แสดงออกโดยการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับตนเองและชุมชน

หลักแห่งประชาธิปไตย

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเปิดรับสมาชิกทุกคน ที่เห็นคุณประโยชน์และประสงค์จะเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในสหกรณ์เครดิตยูเนียน สมาชิกมีสิทธิมีเสียงเสมอภาคกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนเงินสะสม/ค่าหุ้น

หลักแห่งการบริการสมาชิก

สหกรณ์เครดิตยูเนียนจัดบริการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ หลังจากที่ได้จัดสรรเงินสำรองตามข้อบังคับและจ่ายเงินปันผลแก่สมาชิกแล้ว ส่วนเหลือที่เหลือนคงเป็นของสมาชิก เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิก

หลักแห่งการบริการสังคม

สหกรณ์เครดิตยูเนียนมุ่งที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาคนและสังคม เสริมสร้างความยุติธรรมแก่มวลสมาชิกและชุมชนที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนจัดตั้งและดำเนินงานอยู่

สหกรณ์เครดิตยูเนียน จะให้ความสำคัญและให้บริการแก่ทุกคนที่เห็นคุณค่า และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมการตัดสินใจต่างๆ จะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์และประโยชน์ที่จะเกิดกับชุมชนโดยส่วนรวมด้วย

หลักเกณฑ์การจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ.2548 กำหนดว่า “สมาชิกสหกรณ์อาจประกอบด้วยบุคคลทุกสาขาอาชีพ ซึ่งมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพหลักหรือมีวงสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใดอยู่ในเขตท้องที่ดำเนินงานของสหกรณ์ที่จะจัดตั้ง โดยให้กำหนดคุณสมบัติไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์” เพื่อให้เกิดความชัดเจน จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับท้องที่ดำเนินงานและกรอบคุณสมบัติสมาชิก สำหรับสหกรณ์ที่ได้รับจดทะเบียนไว้แล้วหรือขอจดทะเบียนสหกรณ์ใหม่ในระดับปฐมภูมิ ดังนี้

1. **ท้องที่ดำเนินงาน** หมายถึง การกำหนดพื้นที่หรืออาณาเขตที่สหกรณ์สามารถเปิดรับสมาชิกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

2. **กรอบคุณสมบัติของสมาชิก** ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ฯ ข้างต้น จะกำหนดลักษณะของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนไว้ 3 ประเภท แต่สหกรณ์จะต้องระบุไว้เมื่อแรกตั้งสหกรณ์ในประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยให้ยึดถือตามแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1 **กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติให้สมาชิกมีภูมิลำเนาเดียวกันหรืออยู่ในชุมชนเดียวกัน** ให้มีสมาชิกได้ทุกสาขาอาชีพ แต่ให้จำกัดท้องที่ดำเนินงานหรือคุณสมบัติสมาชิกไว้ไม่เกินระดับชุมชนหรือระดับอำเภอ เพื่อมิให้ สหกรณ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เดียวกันมีท้องที่ดำเนินงานซ้ำซ้อนกัน อันจะบังเกิดผลเสียจากการแข่งขันกันรับสมาชิกและการดำเนินธุรกิจในลักษณะที่มุ่งแสวงหาผลกำไรจนเกิดผลกระทบต่อระบบสหกรณ์โดยรวม

2.2 กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติในการประกอบอาชีพหลักของสมาชิก คุณสมบัติของสมาชิกจะต้องกำหนดให้เป็นผู้ประกอบอาชีพหลักเช่นเดียวกันหรือในองค์กรเดียวกันเท่านั้น ทั้งนี้ การกำหนดท้องที่ดำเนินงานอาจจะกำหนดได้เท่าที่จำเป็นแก่การรับสมาชิกของสหกรณ์ตามการประกอบอาชีพหลักที่กำหนดหรือองค์กรนั้นๆ

2.3 กรณีกำหนดกรอบคุณสมบัติตามวงสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคม เช่น เป็นสมาชิกในสมาคมเดียวกัน สหกรณ์จะต้องกำหนดกรอบคุณสมบัติของสมาชิกตามวงสัมพันธ์ดังกล่าวในข้อบังคับให้ชัดเจน ทั้งนี้ การกำหนดท้องที่ดำเนินงานจึงอาจจะกำหนดได้เท่าที่จำเป็นแก่การรับสมาชิกของสหกรณ์ตามวงสัมพันธ์ดังกล่าว

ทั้งนี้ สามารถติดต่อขอคำแนะนำและสอบถามรายละเอียดได้ที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนภูมิภาค

5.5 กรณีตัวอย่างสหกรณ์เครดิตที่นำสนภายใต้เครือข่าย ICA

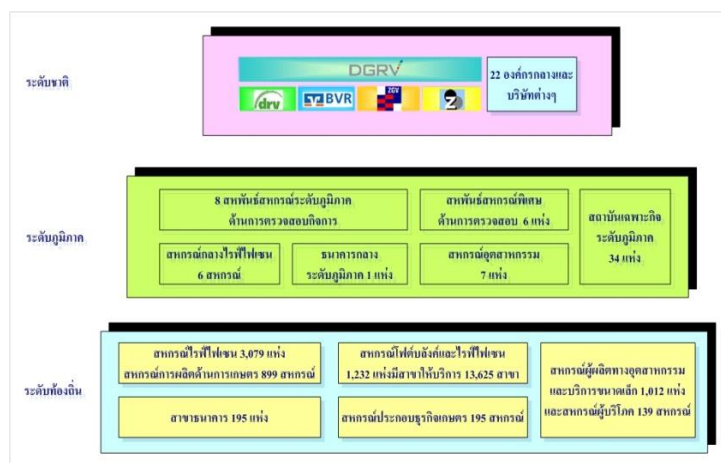
5.5.1 The International Co-operative Banking Association (ICBA) เป็นหน่วยงานภายใต้ ICA ที่มีบทบาทภารกิจในการพัฒนาสหกรณ์เครดิตในด้านการเติบโตและความสามารถในการแข่งขัน โดยการส่งเสริมให้ประชาคมโลกตระหนักในบริบทของสหกรณ์เครดิตในด้านเศรษฐกิจ – สังคม และการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

5.5.2 ขบวนการสหกรณ์เครดิตในเยอรมัน (Raiffeisen)

ธนาคารประชาชนและกลุ่มธนาคารไรไฟเฟิน (Volksbanken และ Raiffeisenbanken) เป็นกลุ่มสหกรณ์ที่ใหญ่ที่สุดมีสหกรณ์จำนวนทั้งสิ้น 1,232 ราย มีเครือข่าย 12,393 สาขา มีสมาชิก 16.1 ล้านราย ลูกค้า 30 ล้านราย มีสินทรัพย์รวม 90 แสนล้านยูโร กลุ่มธนาคารเหล่านี้ดำเนินการในรูปธนาคารสากล มีบริการที่ทันสมัยและให้บริการกับสมาชิกและผู้ที่มีได้เป็นสมาชิก

ธนาคารสหกรณ์มีการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ โดยสหกรณ์ในระดับท้องถิ่นจะมีอิสระในการปกครองตนเอง ธนาคารสหกรณ์และสถาบันการเงินในระดับภูมิภาคและระดับชาติ เช่น ธนาคารสหกรณ์กลางเยอรมนี (Deutsche Zentraingossenschaftsbank-DZ Bank AG) มีหน้าที่สนับสนุนในระดับท้องถิ่น

ระบบธนาคารสหกรณ์เยอรมนีแบ่งเป็น 3 ระดับ โดยระดับปฐมภูมิคือเครือข่ายธนาคารสหกรณ์ จำนวน 1,232 แห่ง รวมสาขาย่อย (มีมูลค่าธุรกิจ ประมาณ 632 พันล้านยูโร ในปี พ.ศ. 2550) ทุนเรือนหุ้น 9.34 พันล้านยูโร) ซึ่งรวมถึงธนาคารสหกรณ์เฉพาะสำหรับกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น ข้าราชการ การแพทย์และพยาบาล และสหกรณ์ไรไฟเฟินอีก 195 แห่ง ที่ดำเนินงานแบบสหกรณ์เอกชนประสงค์ไว้ด้วย

โครงสร้างขบวนการสหกรณ์ในเยอรมนี

5.5.3 Rabo Bank

กลุ่ม Rabobank เป็นสถาบันการเงินของประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่ได้รับการจัดอันดับในระดับ AAA ของสถาบันการเงินระดับนานาชาติ มีการดำเนินงานที่ยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานและหลักการสหกรณ์ เป็นผู้นำการตลาดในประเทศเนเธอร์แลนด์ และระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นในกลุ่มธุรกิจอาหารและเกษตร

กลุ่ม Rabobank ให้บริการด้านการเงินเต็มรูปแบบที่ดำเนินการบนหลักการสหกรณ์ โดยมีพัฒนาการมาจากกลุ่มสหกรณ์ในท้องถิ่นที่ริเริ่มตั้งแต่ 110 ปี ที่ผ่านมา ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “การธนาคารจะช่วยให้คุณดีขึ้นจากการได้รับโอกาส”

ปัจจุบันกลุ่ม Rabobank ประกอบด้วย Rabobank ในระดับท้องถิ่น และ Rabobank Nederland 143 แห่ง ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานสนับสนุนอีกจำนวนหนึ่ง กลุ่มยังคงมีความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งมีจำนวนพนักงาน 60,000 คน ซึ่งให้บริการลูกค้า มากกว่า 10 ล้านคนใน 48 ประเทศ

Piet Moerland

ประธานกรรมการบริหารธนาคาร Rabobank Nederland

▲ ภารกิจ

การทำงานของเราจะให้ความสำคัญกับลูกค้า เป็นอันดับแรกเสมอ โดยการช่วยสร้างคุณค่าพัฒนานวัตกรรมและการทำหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในกลุ่มลูกค้าที่เป็นปัจเจกบุคคลและผู้ประกอบการด้วยบริการด้านการเงินที่ทันสมัย

▲ วัตถุประสงค์

1. บริการการเงินที่ดีที่สุดแก่ลูกค้า
2. บริการต่อเนื่องส่งเสริมความต้องการของลูกค้า
3. ให้ความมั่นใจแก่ลูกค้าและบริการในการช่วยเหลือ เพื่อการสนองบริการลูกค้า

▲ คุณค่า

1. ชื่อสัตย์
2. ความมุ่งมั่น
3. เป็นมืออาชีพ

Rabobank มุ่งหมายที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการและให้ความสำคัญกับความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก

อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดของโรฟไฟเซินได้สร้างแรงบันดาลใจในการจัดตั้งและดำเนินงานธนาคารสหกรณ์การเกษตรในประเทศเนเธอร์แลนด์ นายฟริตริก วิลเลียม โรฟไฟเซิน ผู้จัดตั้งธนาคารสหกรณ์การเกษตร แห่งแรกในเยอรมนี ในปี 2407 ในฐานะผู้นำชุมชนเขามีความปรารถนาที่จะแก้ปัญหาความยากจนในกลุ่มเกษตรกรในขณะนั้น เขาได้จัดตั้งกองทุนการกุศลขึ้นมา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ในที่สุดเขาก็ได้ข้อสรุปว่า แนวทางของการพึ่งพาตนเองจะให้ประโยชน์มากกว่าการให้เปล่า ซึ่งได้นำไปสู่การปรับปรุงการทำงานของเขา ในปีเดียวกันนั้นเขาจึงได้เปลี่ยนแปลงองค์กรสงเคราะห์ให้เป็นธนาคารสหกรณ์ของ “Heddesdorfer Darlehnskassen-Verein” ได้รวบรวมเงินออมจากประชาชนในชนบท เพื่อให้กู้ยืมแก่คนในชนบทด้วยตนเอง หลักการพื้นฐานของสหกรณ์คือ “การช่วยเหลือตนเอง ความเป็นอิสระของตนเอง และการบริหารจัดการด้วยตนเอง”

ในช่วงหลังจากปี 2433 ได้มีผู้ที่เอาแบบอย่างสหกรณ์รถไฟไฟเซนเป็นจำนวนมากในประเทศ เนเธอร์แลนด์ หนึ่งในจำนวนนั้น ได้แก่ บาทหลวง เจอราตัส แวน เดน เฮลเซน เขาได้คิดริเริ่มธนาคาร สหกรณ์การเกษตรในทางตอนใต้ของประเทศ เนเธอร์แลนด์ โดยจากคำพูดของเขาว่า ให้ตัดสิ่งที คั้นเคຍออกและยืนอยู่บนความต้องการของ เกษตรกร กล้าที่จะดออม และความท้าทาย

ตึก Rabobank ประเทศเนเธอร์แลนด์

ธนาคารสหกรณ์แห่งแรกได้ถูกจัดตั้ง ในกลุ่มลูกจ้าง ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการและครูใน บางช่วงเวลา ผู้บุกเบิกซึ่งเป็นเกษตรกรที่ร่ำรวยได้รับ ประโยชน์จากเพื่อนร่วมงานที่ดีมีโอกาสกว่า ดังนั้น จึงได้นำไปสู่หลักการของธนาคารสหกรณ์แห่งแรก ดังนี้

- หุ่นและการให้กู้ยืมโดยไม่จำกัดแก่สมาชิก
- การบริหารจัดการที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
- การกันเงินสำรองไว้เพื่อการพัฒนา
- ข้อจำกัดในการบริหารจัดการ ในพื้นที่ชนบท
- การเชื่อมโยงกับธนาคารสหกรณ์กลาง ควบคู่ไปกับ การดำรงความเป็นอิสระของสหกรณ์ใน

ท้องถิ่น

Rabobank เนเธอร์แลนด์ มีสำนักงานอยู่ที่ อุเทค และ แชนโฮเวน ซึ่งตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ. 2441 และได้ดำเนินการอย่างยาวนานมาร่วม 75 ปี

ในปี พ.ศ. 2483 ทั้งสองธนาคารได้พัฒนาไปสู่รูปแบบพันธมิตรธุรกิจและในปี พ.ศ. 2515 ได้เกิด ความร่วมมือกันด้วยเหตุผล 3 ประการ

- 1) การเพิ่มขึ้นของจำนวนสาขา ซึ่งเกิดจากมีการแข่งขันสูงในระดับท้องถิ่น
- 2) แนวโน้มของการควบรวมกิจการในประเทศเนเธอร์แลนด์ นำไปสู่ การเพิ่มทุนของธุรกิจในกลุ่มของธนาคาร
- 3) สถานการณ์ที่ทำให้ความแตกต่างของการแยกส่วนการทำงานระหว่าง อุเทคและแชนโฮเวน น้อยลง

ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการควบรวมกิจการระหว่าง The Cooperative Centrale Raiffeisen Bank และ The Cooperative Centrale Boerenleenbank จึงเกิดเป็น Rabobank ที่ได้นำเอาตัวอักษรของ ทั้ง 2 สหกรณ์มาใช้ และได้ใช้ชื่อเป็น Rabobank Nederland ในปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา

จากวันแรกที่เริ่มดำเนินการในฐานะธนาคารสหกรณ์โดยมุ่งในการทำธุรกิจธนาคารภายใต้การ บริหารจัดการ ณ ใจกลางของชุมชน ซึ่งรู้จักลูกค้าอย่างใกล้ชิดจึงทำให้ Rabobank สามารถทำงานอย่างใกล้ชิด ในการติดตามหนี้ ซึ่งผลประกอบการอยู่ในระดับดี

การดำเนินการในพื้นที่กว้างขวาง ที่สามารถ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีต้นทุนต่ำทำให้ธนาคารสหกรณ์ ได้รับผลตอบแทนที่น่าพอใจ

นับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงทุกวันนี้ ธนาคาร Rabo ในท้องถิ่นยังคงมีความเป็นอิสระบนการบริหาร

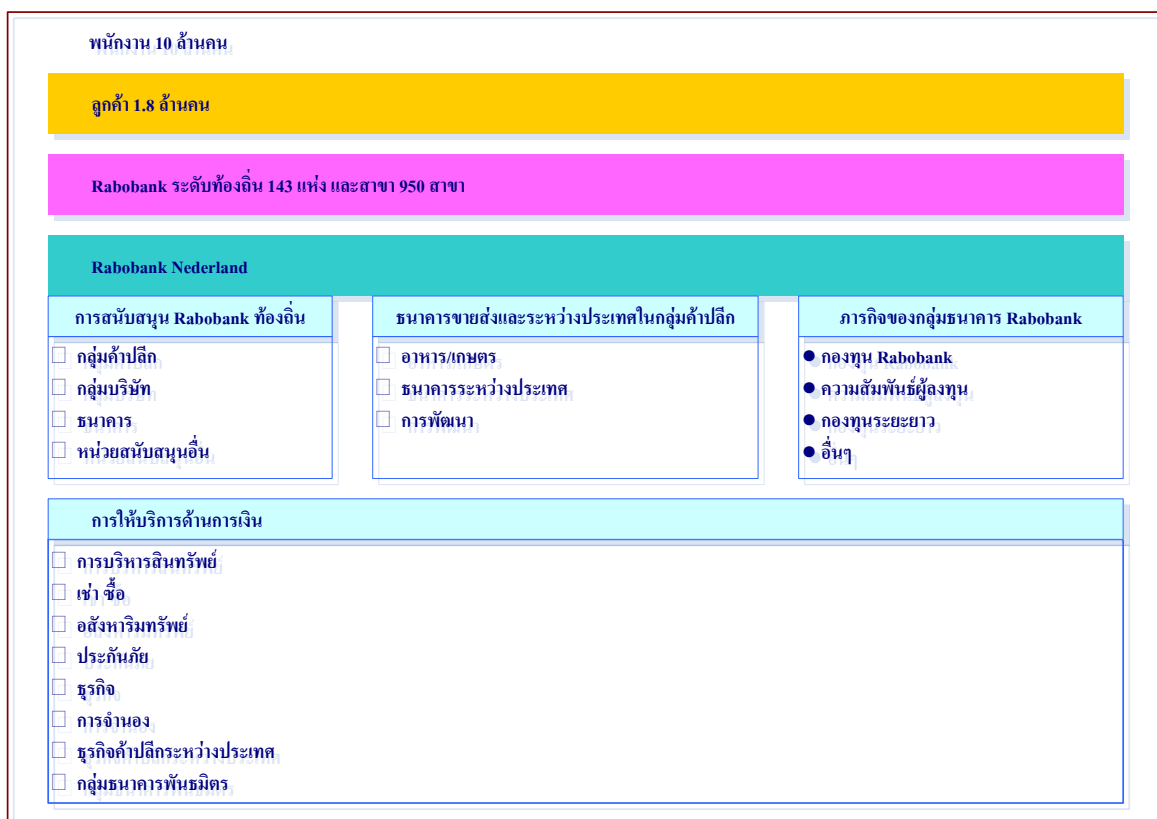
ธนาคารสหกรณ์กลางบูริน

จัดการของพวกเขาเอง และได้รับผลประโยชน์จากการบวกรวมความสามารถของตนเอง

สิ่งที่น่าสนใจคือ การบริหารจัดการของพวกเขาที่มีคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งนี้อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ Rabobank เป็นธนาคารที่ยั่งยืนที่สุดในโลก

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ธนาคารของคนในท้องถิ่น ต้องเลือกระหว่างรูปแบบการบริหารจัดการระหว่าง The Partnership model และ Executive model ซึ่งดูเหมือนว่ารูปแบบการบริหารแบบ Partnership จะสอดคล้องกับการบริหารแบบดั้งเดิม โดยสมาชิกจะเป็นผู้เลือกคณะกรรมการดำเนินการ จากนั้นกรรมการดำเนินการจะเป็นผู้เลือกกรรมการผู้จัดการ ซึ่งจะมาทำงานร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการ ในส่วนของ Executive model ผู้จัดการธนาคาร จะเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการที่ปรึกษา

กลุ่ม Rabobank ได้จัดตั้งหน่วยงานกลางชื่อ Rabobank Nederland เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนกลุ่ม Rabobank ระดับท้องถิ่น เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ดังรูป

โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่ม Rabobank

5.5.4 DGRV

DGRV หรือรู้จักกันในนามของสหภาพสหกรณ์กลางเยอรมนี เป็นองค์กรสูงสุดในระดับชาติของสมาพันธ์ด้านการตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ในเยอรมนี ซึ่งมีสมาชิกเป็นสหกรณ์ชั้นปฐม 5,300 สหกรณ์ประกอบด้วย กลุ่มเกษตร กลุ่มธนาคาร และกลุ่มสหกรณ์ผู้ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและบริการขนาดเล็ก มีพนักงาน 750,000 คน

สหกรณ์ในประเทศเยอรมนีอาจถือเป็นองค์กรธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเมื่อพิจารณาจากสมาชิกภาพ โดยหนึ่งในห้าของคนเยอรมนีเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 17.5 ล้านคน สมาชิกมีทั้งบุคคลทั่วไป ลูกจ้าง นายจ้าง เกษตรกร ผู้ประกอบการทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก

สหกรณ์ในระดับท้องถิ่นมุ่งเน้นที่ประโยชน์ของมวลสมาชิก โดยมีความเป็นอิสระทั้งด้านนิตินัย และมีอำนาจตัดสินใจในตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางการเมืองหรือรัฐบาล

สหกรณ์มีประวัติความเป็นมายาวนานตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เมื่อนายฟรีเดอริค วิลเลียม ไรฟเฟisen และเฮอรัมัน ซูลเซ เดลิทซ์ซ์ ร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นครั้งแรกเมื่อ 140 ปีที่ผ่านมา ซึ่งถือเป็นต้นแบบสถาบันท้องถิ่นที่ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรและช่างฝีมือรายย่อย ซึ่งในระยะต่อมาได้พัฒนาเป็นระบบสหกรณ์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับชาติ

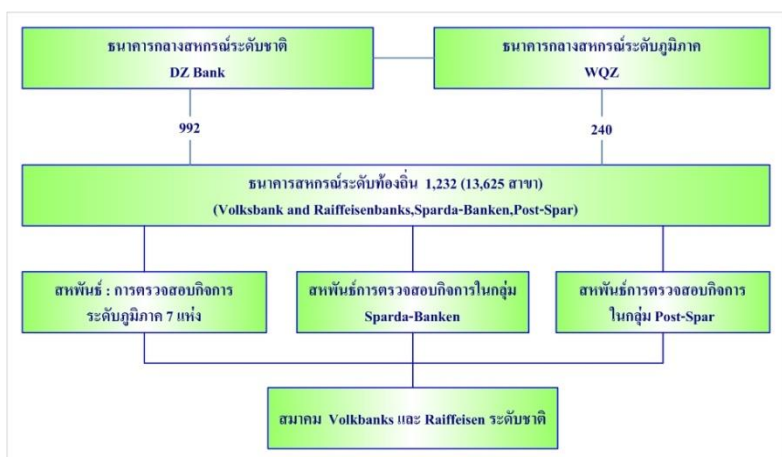
สหกรณ์มีบทบาทในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของเยอรมนีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการยกระดับฐานะความเป็นอยู่แก่คนในเขตชนบท แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์แก่สหกรณ์ในระดับท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหกรณ์ในระดับภูมิภาคและระดับชาติ ในระบบสมาพันธ์นั้นก็ยังคงเป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจจนทุกวันนี้

ระดับยอด DZ Bank AG หนึ่งในสามของธนาคารในระดับยอด ซึ่งรวมทั้งสถาบันที่ให้บริการการเงินพิเศษ และบริการพิเศษอื่น ที่เป็นพันธมิตรธุรกิจในรูปแบบของบริษัทสาขาภายใต้ WGZ Bank และ DZ Bank AG ภายใต้กลุ่มสหกรณ์ที่เรียกว่า Finanzverbund ซึ่งรวมธนาคารสหกรณ์จำนอง ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเคหะสถานของชเวบิช ฮัลล์ (Bausparkasse Schwabisch Hall) ซึ่งเป็นสหกรณ์การเคหะที่ใหญ่ที่สุดยุโรป R+V Versicherung (บริษัทประกัน) และ Union Investment (สถาบันบริหารสินทรัพย์) สูงเกิน 960 พันล้านยูโรเมื่อปลายปี 2007 ธุรกิจต่าง ๆ ของระบบธนาคารสหกรณ์เป็นสมาชิกของสมาคมสหกรณ์ผู้ตรวจสอบบัญชีระดับภูมิภาค และสมาคมธนาคารประชาชนและธนาคารไรฟเฟisen แห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisen e.V.-BVR) โดยขึ้นกับสถาบันเหล่านี้ในฐานะที่เป็นสมาพันธ์ระดับชาติ

สหกรณ์และธุรกิจกลางจำนวน 3,086 สหกรณ์ ในกลุ่มการเกษตร ทำหน้าที่เพื่อให้บริการสมาชิก ซึ่งมีจำนวน 2.1 ล้านคน สหกรณ์จำนวน 1,108 แห่ง ทำหน้าที่จัดหาปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรและการให้คำปรึกษาแนะนำด้านการผลิต การเก็บรักษา แปรรูปและตลาดให้แก่สมาชิก ในบรรดาสหกรณ์กลุ่มนี้มีการดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ 195 สหกรณ์ และมีสหกรณ์จำนวน 884 สหกรณ์ ที่มีบทบาทในธุรกิจเฉพาะ เช่น ผลไม้ พืชผัก พืชสวน การจัดการน้ำ ไฟฟ้า ประมง ทำความเย็น เครื่องจักร สหกรณ์ในภาคการเกษตรมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 30 สำหรับผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ ไวน์ คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนธัญพืชและผัก คิดเป็นร้อยละ 65 สำหรับธุรกิจผลิตภัณฑ์นม มีผลประกอบการในปี พ.ศ. 2550 สูงถึง 39 พันล้านยูโร

สหกรณ์กลุ่มสหกรณ์สินค้าอุตสาหกรรมและบริการขนาดเล็กมีจำนวน 1,012 แห่ง พร้อมกับสหกรณ์กลางอีก 7 แห่ง สหกรณ์ผู้บริโภคมีจำนวน 139 แห่ง โดยมีสมาชิก 800,000 คน มีผลประกอบการประมาณ 100 พันล้านยูโรในปี พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย สหกรณ์ซูเปอร์มาร์เก็ตที่เป็นระบบสาขา (Cooperative Supermarket Chains) สหกรณ์การซื้อ (Purchasing Cooperatives) นอกจากนั้นยังมีสหกรณ์สำหรับผู้ประกอบการเบเกอรี่ สหกรณ์ผู้ทำธุรกิจสร้างหลังคา และสหกรณ์การแพทย์

ภายใต้กฎหมาย สหกรณ์ทุกแห่งในเยอรมนีจะต้องได้รับการตรวจสอบบัญชีเป็นประจำทุกปี โดย DGRV และสมาพันธ์สหกรณ์การตรวจสอบบัญชี ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สอบบัญชี สมาพันธ์ยังมีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่

เครือข่ายการเงินสหกรณ์

สหกรณ์ในด้านการบริหารธุรกิจ กฎหมายและการเงิน ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร การให้คำปรึกษาด้าน ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และระบบการจัดการข้อมูล สถาบันสหกรณ์แห่งสหกรณ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่เมืองมอนตาเบาท์ หรือ ADG (Academy of German Cooperatives at Montabaur) มีโปรแกรมการฝึกอบรมแก่ บุคลากรและหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ ทั้งในสถานที่และผ่านทาง e-learning รวมไปถึงหลักสูตรปริญญาตรีและ ปริญญาโทร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ

ในระดับประเทศ ยังมีสมาพันธ์ที่คอยให้การดูแลผลประโยชน์แก่สหกรณ์สมาชิก (ทั้งในด้าน คำปรึกษา การประสานงาน ให้ข้อมูลและการล๊อบบี้) โดยเน้นที่บริการ 4 ด้าน ได้แก่

- สมาคมธนาคารประชาชนและธนาคารไรฟไฟเซินเยอรมนี (BVR) ซึ่งรับผิดชอบดูแล ผลประโยชน์ของธนาคารแห่งประชาชนและกลุ่มธนาคารไรฟไฟเซิน
- สมาพันธ์ไรฟไฟเซินเยอรมนี (DRV) มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่สหกรณ์ สินค้าอุตสาหกรรมและ บริการ รวมถึงสหกรณ์แบบอเนกประสงค์
- สมาพันธ์กลางกลุ่มสหกรณ์สินค้าอุตสาหกรรมและบริการ ช่างฝีมือและเครือข่ายทางการค้า (ZGV) ทำงานร่วมกับสหกรณ์สินค้า-อุตสาหกรรมและบริการขนาดเล็ก
- สมาพันธ์กลางสหกรณ์ผู้บริโภคเยอรมนี (Zdk)

ในฐานะที่เป็นองค์กรระดับสูงสุดของระบบสหกรณ์เยอรมนี ซึ่งประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์สินเชื่อ สหกรณ์สินค้าอุตสาหกรรมและบริการขนาดเล็ก สถาบันสหกรณ์ทั้งระดับ ภูมิภาคและระดับชาติ สมาพันธ์ และสมาคมต่างๆ มีภารกิจต่างๆ ดังนี้

- เป็นองค์กรทำหน้าที่สอบบัญชีในระดับชาติ
- รับผิดชอบสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบสหกรณ์ในภาพรวม เช่น นโยบายด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย การเงิน โดยการทำหน้าที่ให้คำแนะนำและส่งเสริมแก่สหกรณ์ต่างๆ ตลอดจนการประสานงานกับ องค์กรและสถาบันอื่นๆ ในระดับชาติและนานาชาติ
- ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับโครงการพัฒนา และที่ปรึกษาในระหว่างประเทศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
 - เสริมสร้างการแข่งขันแก่สหกรณ์พันธมิตร
 - สนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทั้งทฤษฎีและที่เกี่ยวข้อง
 - เสริมสร้างการแข่งขันแก่สหกรณ์ออมทรัพย์และสินเชื่อธนาคารสหกรณ์ และเครือข่าย ทางการเงิน ตลอดจนการให้บริการไมโครเครดิต
 - จัดตั้งและสนับสนุนระบบสอบบัญชีสหกรณ์
 - ให้คำแนะนำแก่รัฐบาล ผู้ตรวจการธนาคาร และองค์กรมหาชนอื่นๆ ในด้านกฎหมาย สหกรณ์ การสอบบัญชี และการควบคุมสหกรณ์

ในฐานะองค์กรชั้นนำในระดับชาติ DGRV จึงได้ประสานความร่วมมือกับองค์กรระหว่าง ประเทศต่างๆ เช่น องค์กรสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) องค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และสหพันธ์สหกรณ์เครดิตยูเนียนโลก (WOCCU)

ระบบธนาคารในเยอรมนี

- องค์ประกอบ สำหรับตรวจสอบกิจการสหกรณ์ในเยอรมนี มี 3 ด้าน ได้แก่
 - ✦ การตรวจสอบด้านการเงิน ประกอบด้วย
 - การตรวจสอบรายงานประจำปี
 - การจัดตั้งองค์กรและการกำกับดูแล
 - เงินทุนและสำรองสภาพคล่อง
 - ข้อบังคับ
 - ข้อกำหนดพิเศษเกี่ยวกับการจัดทำรายงาน
 - ใบอนุญาต
 - ✦ การตรวจสอบด้านการบริหารจัดการ
 - โครงสร้างองค์กร กลไกการบริหารจัดการ การให้บริการ นโยบายการบริหารจัดการ ฯลฯ
 - ✦ การตรวจสอบกิจการต่างๆ (สำหรับธนาคาร)
 - โครงการประกันเงินฝาก
 - การฟอกเงิน ฯลฯ

- ภารกิจด้านต่างประเทศของ DGRV

- ✦ สนับสนุนกิจการสหกรณ์ทั้งในเยอรมนีและระหว่างประเทศ
- ✦ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับองค์กรสหกรณ์ในประเทศต่าง ๆ และองค์กรระหว่าง

ประเทศ

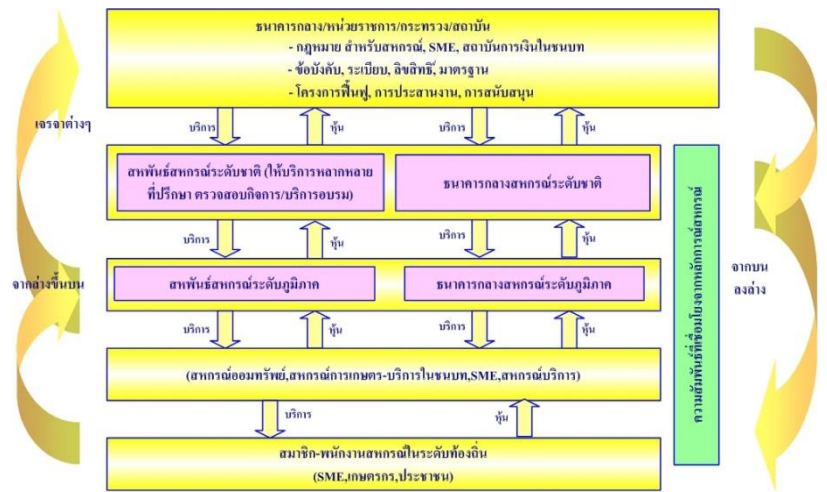
✦ ให้คำปรึกษาและการดำเนินการโครงการระหว่างประเทศ

✦ การเชื่อมโยงเครือข่ายสหกรณ์ในด้านการเงิน ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม และกลุ่มเกษตรกร

✦ การจัดตั้งสถาบันกลาง ได้แก่ ธนาคารกลางสหกรณ์

✦ การพัฒนาระบบการให้การศึกษาอบรม

✦ การสร้างระบบการตรวจสอบกิจกรรมในรูปแบบความร่วมมือกับสถาบันการเงินระดับชาติต่าง ๆ ฯลฯ

แนวทางการบูรณาการความร่วมมือสำหรับระบบการเงินสหกรณ์

- การพัฒนาระบบการเงิน

- ✦ ยกระดับการพัฒนาในกลุ่มผู้ประกอบการ SME
- ✦ ปกป้องและพัฒนาสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็ง มั่นคง และเสถียรภาพในระบบการเงิน
- ✦ การสร้างระบบบูรณาการที่จะสร้างเครือข่ายบูรณาการด้านการเงิน

✦ ให้ความสำคัญกับการสอบบัญชี การตรวจสอบกิจการ สินเชื่อรายย่อย ฯลฯ

ระบบสนับสนุนสหกรณ์โดย DGRV

5.5.5 สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งเมืองมัลคานากับการเป็นธนาคารเพื่อสังคม สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งเมืองบัลดานา กับการเป็นธนาคารเพื่อสังคม⁴

อินเดียเป็นดินแดนของพระราม พระกฤษณะ พระพุทธเจ้า พระมหาวีระ และคานธี ซึ่งทุกท่านล้วนมีคำสอนที่เหมือนกันคือ ทำเพื่อคนจน ทำเพื่อผู้คนที่ต้องการคุณ และทำเพื่อสร้างโลกนี้ให้เป็นที่อยู่อาศัยที่ดีขึ้น

สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งเมืองบัลดานา ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2529 เป็นเวลา 25 ปี Mr.Radheshyamji Chandak เป็นประธานกรรมการ เริ่มต้นด้วยทุนดำเนินงาน 210 เหยียดูสหรัฐ (30,333 ล้านบาท) สมาชิกราว 5 แสนคน พื้นที่ดำเนินงานเท่ากับพื้นที่ประเทศเยอรมนี

และฝรั่งเศสรวมกัน ปัจจุบันสหกรณ์มี 245 สาขา พนักงาน 3,500 คน มีโกดังสินค้า 300 แห่ง รวมพื้นที่ 5 ล้านตารางฟุต เก็บสินค้าได้ถึง 435,000 เมตริกตัน ตั้งอยู่ในเขตเมืองหลักและเขตชนบทของประเทศอินเดีย ความผสมกลมกลืนนี้เองที่ช่วยให้สหกรณ์เติบโตได้เร็วขึ้นมีประชาชนที่เป็นมิตรเข้าร่วมมากขึ้น

⁴ คัดลอกจากเอกสารในงานฉลองครบรอบ 40 ปี ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2555

ธุรกิจเงินกู้ซึ่งเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์

กิจกรรมทางธุรกิจของสหกรณ์มีหลายอย่าง แต่ธุรกิจหลักคือ เงินกู้เพื่อไถ่ถอนสินค้า เงินกู้เพื่อซื้อทองคำ เงินกู้เพื่ออุดสาหกรรม เงินกู้เพื่อโครงสร้างพื้นฐาน เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย รถยนต์ และเงินกู้ส่วนใหญ่เพื่อไถ่ถอนสินค้า ทองคำ อุดสาหกรรม และเพื่อโครงสร้างพื้นฐาน แต่พึงระลึกไว้เสมอว่าการให้เงินกู้ไม่ได้เป็นธุรกิจเดียวของสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องทำบางอย่างเพื่อประชาชนหรือ

สมาชิกและนั่นคือการเริ่มต้นพัฒนาสู่การธนาคารเพื่อสังคม (Social Banking)

เรื่องราวแห่งความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งเมืองบัลตานาเกิดขึ้นได้เพราะเทคโนโลยีสหกรณ์ได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการธนาคารที่มีคุณภาพสูงที่สุดเช่นเดียวกับเพื่อกิจการอื่นๆ อินเดียนเป็นประเทศที่ใหญ่มาก ประกอบด้วย ผู้คนที่หลากหลายจำนวนมากมายมหาศาลอาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบท สมาชิกสหกรณ์ 5 แสนคน พนักงาน 3,500 คน สหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีระดับมาตรฐานสากล และโซคิตีที่สหกรณ์มีสิ่งนั้น

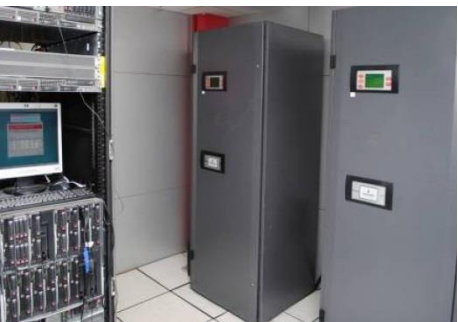
สาขาทั้งหมดของสหกรณ์เชื่อมต่อโดย Core Banking Network และสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งเมืองบัลตานา มีระบบศูนย์ข้อมูลกลางและระบบการธนาคาร (Data Center and Core Banking Software) ของตนเอง ทำให้สามารถจัดบริการให้แก่สมาชิกได้ดีขึ้น และจัดระบบการกำกับติดตามตรวจสอบได้เป็นอย่างดี Core Banking Network ทำให้สหกรณ์สามารถมีเครือข่าย ATM ของสหกรณ์เอง ขณะเดียวกันก็สามารถเชื่อมต่อเข้ากับระบบธนาคารภาคเอกชนได้ สหกรณ์มีเดบิตการ์ด เครดิตการ์ด และเทรเวลการ์ดของสหกรณ์เอง

โกดังสินค้าของสหกรณ์เชื่อมต่อกับเครือข่าย Core Warehouse Network และถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ มีระบบโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อตรวจตราติดตามสินค้าที่เก็บในโกดัง โกดังมีระบบป้องกันไฟ และการรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี

ในอินเดียภาคการธนาคารยังคงล่าหลัง ดังนั้นเพื่อที่จะเข้าถึงพื้นที่ชนบทที่ห่างไกลจากธนาคาร สหกรณ์จึงเริ่มจัดรถตู้ให้บริการทางการธนาคารเคลื่อนที่ ทำให้สหกรณ์สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเหล่านี้ได้

เงินกู้โดยใช้ทองคำเป็นหลักประกันเป็นธุรกิจหลักอีกประเภทหนึ่งสหกรณ์จึงได้มีการตรวจสอบทองคำโดยเครื่องตรวจสอบทองคำและระบบโทรทัศน์วงจรปิดเป็นประจำทุกวัน

ระบบศูนย์ข้อมูลกลางและระบบการธนาคาร

เงินกู้ทุกประเภทจะถูกกั้นกรองพินิจพิเคราะห์และเก็บรักษาเอกสารไว้ที่สำนักงานใหญ่ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการอย่างถูกต้องเหมาะสม

มีระบบส่งข้อความ SMS เตือนให้กับลูกค้า และหากลูกค้าต้องการสหกรณ์ก็สามารถจัดบริการ Internet Banking และการ

ยกเว้นค่าธรรมเนียมการใช้ถนนให้ได้สหกรณ์ยังมีบริการโอนเงินจ่ายชำระทาง อิเล็กทรอนิกส์สหกรณ์ได้อาศัยเทคโนโลยีเป็นกระดูกสันหลัง เพื่อการพัฒนาและในอนาคตสหกรณ์จะพยายามนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาจัดบริการอำนวยความสะดวกระดับมาตรฐานสากลให้แก่สมาชิก

โกดังสินค้าของสหกรณ์

การธนาคารเพื่อสังคม

**“เงินของประชาชน
จะต้องถูกนำไปใช้เพื่อ
ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน”**

การธนาคารเพื่อสังคม (Social Banking)

การธนาคารเพื่อสังคมคืออะไร หลักการของการธนาคารเพื่อสังคมคือ **“เงินของประชาชนจะต้องถูกนำไปใช้เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน”**

สหกรณ์ได้ดำเนินการอยู่บนหลักการนี้ และประสบความสำเร็จอย่างมาก สิ่งแรกที่สหกรณ์ได้เริ่มดำเนินการ คือ การค้นหาความต้องการของประชาชนและพยายามที่จะทำให้สมประสงค์ สหกรณ์ได้วางรากฐานหลักสำคัญที่เรียกว่า SAHAKAR VIDYA MANDIR โดยเริ่มจากสร้างโรงเรียนมาตรฐานที่สอนด้วยภาษาอังกฤษในปี พ.ศ. 2544 ปัจจุบันมี 19 โรงเรียน นักเรียน 15,000 คน นักเรียนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาระดับมาตรฐานสากล การศึกษาด้านดิจิทัลและการฝึกอบรมทางฟิสิกส์ด้วย โรงเรียนส่วนใหญ่ของสหกรณ์อยู่ในชนบท ทำให้เด็กนักเรียนที่ยากจนในชนบทมีโอกาสดำเนินการศึกษาระดับมาตรฐานสากล

โรงเรียนของสหกรณ์ทั้งหมด 19 แห่ง มีนักเรียน 15,000 คน

สหกรณ์ได้สอนนักเรียนเกี่ยวกับการออกแบบหรือสร้างเครื่องบิน การกระโดดร่ม การอบรมด้านซอฟต์แวร์ และด้านหุ่นยนต์ โรงเรียนบางแห่งเป็นโรงเรียนประจำจะมีหอพักและอาหารเพื่อสุขภาพไว้บริการ

การรับดูแลหมู่บ้านที่มีประชากรประมาณ 5 หมู่บ้าน

พันธกิจและความรับผิดชอบของสหกรณ์ ออมทรัพย์แห่งเมืองบัลดานาได้เติบโตตามขนาดของสหกรณ์ทำให้สหกรณ์ต้องทำสิ่งที่ใหญ่ขึ้นและดีขึ้น จากความท้าทายนี้เอง ปัจจุบันสหกรณ์ได้เข้าดูแลพัฒนา 2 หมู่บ้านที่มีประชากรรวม 5 หมู่บ้าน เพื่อให้เป็นชุมชนที่พึ่งตนเองได้ สหกรณ์พยายามที่จะสร้างหมู่บ้านสีเขียว (Green Villages) ที่ใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ ลม และชีวภาพไม่ใช้น้ำมันเหมือนปกติทั่วไป

หมู่บ้านสีเขียวที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ลมและชีวภาพ

จัดการศึกษาขึ้นในหมู่บ้าน จัดหาเงินกู้ให้ อย่างเพียงพอ จัดประกันสุขภาพและประกันชีวิต

สุขอนามัยที่ดี สุขภาพที่ดี โครงสร้างพื้นฐานที่ดี เช่น ถนน ทางระบายน้ำ และที่กักเก็บน้ำ เพื่อที่จะทำให้ประชาชนและเด็ก ๆ มีชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต และสหกรณ์สามารถทำให้โลกนี้มีสุขภาพที่ดีและร่มรื่นสมบูรณ์

ที่พักราคาไม่แพง (Hostels)

สหกรณ์ได้สร้างที่พักราคาไม่แพงสำหรับสมาชิกในเมืองต่างๆ โดยเฉพาะในเมืองที่มีสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง

ปัจจุบันสหกรณ์มีที่พักราคาไม่แพงอยู่ 4 แห่ง ที่เมือง PUNE เมือง BULDANA (2 แห่ง) และที่เมือง SHIRDI สามารถรองรับนักเรียนได้รวม 700 คน

บ้านพักผู้สูงอายุและโรงเรียนทางจิตใจ

สหกรณ์กำลังสร้างบ้านพักผู้สูงอายุที่รองรับได้จำนวน 100 คน และโรงเรียนทางจิตใจที่รองรับนักเรียนได้ 50 คน สหกรณ์ตั้งใจที่จะทำทั้ง 2 อย่างประกอบกัน เพราะว่าประชาชนผู้สูงอายุจะรู้สึกเปล่าเปลี่ยวและชอบไปปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ

บ้านราคาถูก

สหกรณ์ได้ร่วมกับเอกชนสร้างบ้านราคาถูกจำนวน 6,000 หลัง การรับเลี้ยงลูกทวารที่เสียชีวิตในสงครามเป็นบุตรบุญธรรม และการส่งผ่านความช่วยเหลือไปยังนักโทษ

การสร้างทางพิเศษ

สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งเมืองบัลดานาได้สร้างถนนระยะทาง 74 กิโลเมตรระหว่างเมือง MALKAPUR ถึงเมือง CHIKHLI เป็นถนนที่มีค่าธรรมเนียมการใช้ถนน 2 ด่าน ต้นทุนในการก่อสร้างและค่าธรรมเนียมการใช้ถนนสัมพันธ์กับเศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนา ในระยะแรกสหกรณ์จะมีรายได้จาก

สหกรณ์สร้างถนนเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางระยะทาง 74 กม. โดยในระยะยาวประชาชนจะใช้ถนนโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม

ค่าธรรมเนียมการใช้ถนนทุกวัน แต่ในระยะยาวประชาชนจะได้ใช้ถนนโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานนี้ก็จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เกิดการจ้างงานในหลายร้อยอัตราเพื่อการก่อสร้างถนน เพื่อประจำด่านเก็บค่าธรรมเนียม และเพื่อการบำรุงรักษาถนนรวมทั้งร้านอาหาร และร้านค้าต่างๆ เหล่านี้ได้สร้างรายได้ให้สหกรณ์ด้วย

บ้านราคาถูก

ปัจจุบันสหกรณ์ได้สร้างโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นที่เมืองบัลดานา ใช้เป็นที่พัก และจัดงานต่างๆ เช่น งานแต่งงาน บ้านราคาถูก ช่วยสร้างปัจจัยพื้นฐานให้แก่คนจนและผู้ต้องการ สหกรณ์ได้ร่วมกับภาคเอกชนสร้างบ้านราคาถูกให้คน 6,000 ครอบครัว ในท้องที่ต่างๆ มีประชาชนกว่า 3 หมื่นคน ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ นอกจากนี้แล้วสหกรณ์ยังให้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยอีกด้วย ในระยะเวลาอันใกล้ สหกรณ์กำลังจะร่วมกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรพัฒนาและองค์กรธุรกิจภาคเอกชนในการสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกต่อไป

กิจกรรมทางศาสนา เกษตรแบบผสมผสานและพลังงานธรรมชาติ

สหกรณ์สร้างบ้านรับรองสำหรับสมาชิก เพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนา

สหกรณ์ได้สร้างบ้านรับรอง (Guesthouse) จำนวน 5 หลัง สำหรับสมาชิก ในสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น ที่เมือง Tirupati เมือง Mahur เมือง Onkareshwar และเมือง Shirdi สามารถรองรับผู้เดินทางได้ราว 500 คน บ้านรับรองนี้มีการบริหารจัดการที่ดีและมีการจองล่วงหน้าจนถึง 6 เดือน แนวคิดที่มาของโครงการนี้ คือว่า ประเทศอินเดียเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนาต่างๆมากมาย ดังนั้น

ประชาชนจึงชอบที่จะจาริกแสวงบุญ สมาชิกของสหกรณ์จึงควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก ณ สถานที่ต่างๆ เหล่านี้ ประการถัดมาคือ สาขาต่างๆ ของสหกรณ์สามารถเป็นศูนย์รับรองบ้านรับรองทำให้สหกรณ์มีรายได้ และสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ก็สร้างขึ้นเพื่อสมาชิก

ประชาชนจึงชอบที่จะจาริกแสวงบุญ สมาชิกของสหกรณ์จึงควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก ณ สถานที่ต่างๆ

สหกรณ์มีรถพยาบาล 19 คัน เพื่อให้บริการแก่ผู้เดือดร้อน สหกรณ์จัดประกันสุขภาพให้แก่สมาชิกกว่า 5 พันคน สหกรณ์มีรถขนส่งให้บริการในบางพื้นที่ มีคลินิกเคลื่อนที่ให้บริการในชนบทมีผู้ใช้บริการตรวจสุขภาพแล้วมากกว่า 1 แสนราย

คลินิกเคลื่อนที่สำหรับบริหารสมาชิกในชนบท ใหญ่ 2 หลัง 700 ตัว

ตรวจสุขภาพแล้วมากกว่า 1 แสนราย

สหกรณ์ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสมผสานและเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งจัดหาเครื่องมือทางการเกษตรให้ เช่น เครื่องเก็บเกี่ยว เครื่องขุดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่

สหกรณ์ส่งเสริมพลังงานแสงอาทิตย์ และสำนักสาขา 7 แห่งของสหกรณ์ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ สหกรณ์ปลูกต้นไม้ 5 หมื่นต้นในทุกๆปี เพื่อช่วยสภาพแวดล้อม ในประเทศอินเดียวันเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนเคารพบูชา ดังนั้นสหกรณ์จึงได้สร้างโรงเรียนเลี้ยงวัวขนาด

สหกรณ์เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม ส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตและสร้างงาน

สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งเมืองบัลดานากับเครือข่ายสำนักงานสาขาประสบความสำเร็จในการประกอบการอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น

- 1.บริษัทเภสัชกรรมผลิตยาต่อต้านมะเร็ง
- 2.โรงงานผลิตน้ำแร่
- 3.หน่วยบริการคัดแยกและทำความสะอาดพืชผล

พร้อมการบรรจุหีบห่อที่ทันสมัย ณ คลังสินค้าต่างๆ

- 4.โรงงานผลิตน้ำตาล
- 5.โรงสีเมล็ดพืช

โรงงานผลิตยา

6. โรงเรียนเพาะเมล็ดพันธุ์แก้วเหลือง

การจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆขึ้นนี้ทำให้สหกรณ์ได้ส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตสร้างงานให้แก่เยาวชน และสร้างรายได้ให้กับชุมชนด้วยดังนั้น การประกอบการธนาคารเพื่อสังคม จึงหมายถึง การที่สหกรณ์ได้สร้างการพัฒนาขึ้นในสังคม

ศูนย์ฝึกอบรมนานาชาติและบ้านพักรับรอง ณ เมืองเชียงใหม่

5.5.6 สรุป

มรดกที่มีคุณค่าและ CSR ที่หายไปจากธนาคารสหกรณ์
เกริ่นนำ :

ผลพวงจากวิกฤตการเงินที่ทั่วโลกได้รับผลกระทบในวงกว้าง เป็นตัวเร่งให้คนในสังคมหันมามองแนวทางการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรมมากขึ้น อย่างเห็นได้ชัด โดยจะเห็นได้จากสถาบันการเงินต่างๆ ต่างก็ยกอ้างว่าตนดำเนินงาน โดยให้ความสำคัญกับเรื่อง สังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ บนแนวทางที่ยั่งยืนกันทั้งนั้น

วิกฤตการเงิน

เวทีประชุมวิชาการ ณ มหาวิทยาลัยลียง ประเทศฝรั่งเศส

เพ็ญผู้เขียนได้
มีโอกาสเข้าร่วมประชุม
วิชาการที่ประเทศฝรั่งเศส
เมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา
และได้มีโอกาสรับฟังข้อมูล
จากงานวิจัยของ
ศาสตราจารย์ชาวฝรั่งเศส 2
ท่าน คือ อลิซาเบท เพาเล็จ
และ ฟรานเชส รีลาโน ที่ได้

ทำการศึกษา รูปแบบการดำเนินธุรกิจของ ธนาคาร 3 ประเภท ในประเทศเยอรมัน ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่เป็น
ผู้นำในธุรกิจธนาคาร ในระดับโลก และมีพัฒนาการของธนาคารทั้งที่เป็นเอกชนธนาคารสหกรณ์ และสถาบัน
การเงินเฉพาะกิจ มากมาย ซึ่งพวกเราแวดวงสหกรณ์จะรู้จักกันดีว่า ต้นแบบของสหกรณ์แบบไรฟไฟเซน และ
สหกรณ์แบบซูลเซ เดลิสต์ ก็มีต้นกำเนิดมาจากเยอรมนี

ธนาคาร 3 ประเภท : ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประเภทที่หนึ่ง เป็นธนาคารที่ทำหน้าที่ของสถาบันการเงินเป็นแบบครบวงจร ซึ่งมักจะโปรโมท
ตัวเองว่ามีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างสูง : ตามที่ธนาคารกำหนด

ประเภทที่สอง คือธนาคารที่มีแนวทางด้านคุณธรรม/สังคม : ตามสิ่งที่ธนาคารเป็น ได้แก่
ธนาคารสหกรณ์ต่างๆ

ประเภทที่สาม คือ ธนาคารที่มีแนวทางด้านคุณธรรม/สังคม : ตามที่ธนาคารทำ ซึ่งคนส่วนใหญ่
ไม่ค่อยรู้จักมากนัก ธนาคารประเภทนี้เริ่มเกิดขึ้นใน ราว ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา ซึ่งถูกเรียกว่า ธนาคารที่มี
คุณธรรม (โดยส่วนใหญ่จะเป็นสหกรณ์)

ข้อค้นพบจากการวิจัย :

สถาบันการเงินแบบครบวงจร : กับ
CSR สถาบันในกลุ่มนี้มักอ้างว่าตนเป็นสถาบันที่
มีคุณธรรมที่สุด トラบเท่าที่คนให้ความสนใจ
ดังนั้นจึงมักมีนโยบาย ด้านการประหยัดพลังงาน
เช่นโครงการรีไซเคิลกระดาษถ่ายเอกสาร หรือ

โครงการสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน
หรือการตั้งกองทุนสวัสดิการแก่พนักงาน
กิจกรรมเหล่านี้สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ไม่
ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงนักเพื่อแลกกับภาพพจน์ที่
ได้มา หากแต่การปฏิบัติจริงของสถาบันการเงิน
กลุ่มนี้กลับมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็น
พฤติกรรมในการให้กู้ยืมเงิน ที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการ

ตัวอย่างของสถาบันการเงินที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลิตอาวูธ และการลงทุนทำเหมืองในอเมริกาที่ทำลายระบบนิเวศในวงกว้าง หรือแม้แต่ การให้เงินกู้แก่ผู้นำ
เผด็จการที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังพบว่า ธนาคารหลายแห่งเสนอโอกาสการลงทุนแก่ลูกค้า ที่มี

กิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมและสังคม หากแต่กลยุทธ์ของธนาคารก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง นั่นคือ เป็นไปเพื่อสร้างกำไรจากลูกค้ารายใหม่

สถาบันการเงินในรูปแบบต่างๆ

ผลการพิจารณาโครงสร้างการเงินของธนาคาร จะพบว่าธนาคารในกลุ่มนี้มักจะมีเงินฝากน้อยกว่าการให้เงินกู้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของธนาคารรูปแบบนี้ที่มุ่งในการให้เงินกู้จากการรับฝากเงิน ซึ่งหากพิจารณาให้ลึกซึ้ง อาจกล่าวได้ว่า สถาบันการเงินแบบครบวงจรที่กล่าวอ้างนี้ กลับมีพฤติกรรมในรูปแบบของการเป็นพาณิชย์ธนกิจหรือธนาคารเพื่อการลงทุน (Investment Bank) มากขึ้นทุกที ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายในการทำกำไรมากกว่าภาพลวงตาของการเป็นสถาบันการเงินแบบครบวงจร ที่มีนโยบาย CSR เพื่อจริยธรรม/สังคมและการเงินที่ยั่งยืน

กลุ่มธนาคารสหกรณ์ :

บริบทของธนาคารสหกรณ์ควรจะมีแตกต่าง จากสถาบันการเงินแบบครบวงจร ทั้งนี้อันเนื่องมาจากคุณค่าและหลักการสหกรณ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ด้านได้แก่ การสร้างประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ชุมชน

ข้อค้นพบจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแวดวงของอุตสาหกรรมการเงินโดยปริยาย แม้แต่ ธนาคารสหกรณ์เองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยง แรงกดดันได้ และกำลังเดินหน้าเข้าสู่ ความเสี่ยงในการเลียนแบบ สถาบันการเงินเอกชนที่ประสบความสำเร็จ ตัวอย่างเช่น กลุ่มเป้าหมายของธนาคารสหกรณ์ค่อยๆ พัฒนาเป็นลูกค้าทั่วไป โดยที่ธนาคารสหกรณ์ได้ให้บริการแก่สมาชิกและลูกค้าโดยไม่มี ความแตกต่าง กฎเกณฑ์ทางเศรษฐกิจทำให้ ไม่เหลือพื้นที่ว่างสำหรับคุณค่าดั้งเดิม ในเรื่องการมีส่วนร่วมของสมาชิก และการพึ่งพาตนเองโดยส่วนใหญ่ ทุกธนาคารจะมุ่งไปที่ รายได้สุทธิและการมุ่งสร้างส่วนแบ่งการตลาดเป็นเป้าหมายใหญ่

เราจะพบว่าเมื่อสมาชิกสหกรณ์เดินเข้าไปติดต่อกับธนาคารสหกรณ์ พวกเขาแทบจะไม่พบสินค้าและบริการที่แตกต่างจากที่ธนาคารทั่วไปเสนอเลย และที่มากกว่านั้น แรงกดดันทำให้ธนาคารสหกรณ์ได้ก้าวไปสู่กระบวนการแปรรูปโครงสร้างผู้ถือหุ้น สถานภาพ ครึ่งๆ กลางๆ ได้เกิดขึ้นเมื่อ ธนาคารมีโครงสร้างส่วนหนึ่งเป็นบริษัทหุ้นส่วนและบางส่วนเป็นสหกรณ์ (เกิดขึ้นในหลายประเทศ) ซึ่งขนานนามกันว่า เป็นสหกรณ์ลูกผสม (Hybrid) ผลการกระทำดังกล่าว อาจช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน แต่ใน

ขณะเดียวกันก็เพิ่มความขัดแย้งระหว่าง คุณค่าที่สวนทางกันของสมาชิกและผู้ถือหุ้นและท้ายที่สุดคือ ผลกระทบที่มีต่อ อัตลักษณ์ของสหกรณ์

บริการของสถาบันการเงิน

นักวิชาการบางกลุ่มมองว่า เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงเพราะธุรกิจสหกรณ์ถึงจุดอิมิตัว ดังนั้นคุณค่าแต่ดั้งเดิมไม่สามารถนำมาใช้ได้อีกต่อไป และกล่าวอ้างถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่ต้องเอื้ออาทร แก่ ประชาคมภายนอก ซึ่งจะทำให้ธนาคารสหกรณ์สามารถคงคุณค่า เพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม พบว่าการกล่าวอ้างของธนาคาร สหกรณ์ในเรื่องดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงเท่าไรนัก เนื่องจาก

สถาบันการเงินแบบครบวงจร ในกลุ่มแรกกลับมีนวัตกรรมด้านสังคมและ สิ่งแวดล้อมที่ก้าวหน้ากว่ามาก เช่นกรณีของธนาคารแบบครบวงจร มีนโยบายจ้างคนพิการมาทำงาน ซึ่งทำมา ก่อนธนาคารสหกรณ์จะเริ่มทำเสียอีก

วิกฤตการณ์การเงินครั้งล่าสุดได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มต่างๆ ของธนาคารสหกรณ์ได้ดำเนินการซื้อขายอนุพันธ์เพื่อการเก็งกำไรอย่างเต็มที่ และเกิดการขาดทุนอย่างหนัก การกระทำต่างๆ เป็นสิ่งตรงกันข้ามกับ หลักการพื้นฐานของสหกรณ์ และเป็นคนละเรื่องกับที่สถาบันการเงินต่างๆ เหล่านี้ได้อ้างถึงเรื่องการอุทิศตน และ CSR

ผลการวิเคราะห์ธุรกิจของธนาคารสหกรณ์ที่เป็นตัวอย่าง ได้ชี้ให้เห็นว่า ธนาคารสหกรณ์และ ธนาคารแบบครบวงจรทั่วไปนั้น ไม่แตกต่างกันยกเว้นปริมาณของธุรกรรมที่มากน้อยต่างกัน

กลุ่มธนาคาร Ethical Bank

ธนาคารในรูปแบบนี้ดำเนินงานในตลาดเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ที่ทำธุรกรรมแบบครบวงจร หากแต่แสดงบทบาทที่ธนาคารสหกรณ์ไม่ทำแล้ว โดยการบูรณาการเรื่องคุณธรรมเข้าไปในโครงการการเงินของตนทั้งหมดและพร้อมที่จะทำงานโดยได้กำไรน้อยลง แต่จะยังคงเพิ่มมูลค่าให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ จึงไม่แปลกใจที่จะได้ผลตอบแทนต่ำ และมีต้นทุนสูง ดังนั้นหากจะพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างธนาคาร ดั้งเดิมและ Ethical Bank แล้ว จึงไม่ควรมองที่ปริมาณหรือความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ แต่ควรดูที่ เป้าหมายสูงสุดที่เป็นตัวนำทางการดำเนินงานของธนาคารมากกว่า

Ethical Bank จึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมดั้งเดิมของธุรกิจธนาคาร อันได้แก่ การระดมทุนและการให้สินเชื่อ ดังนั้นตัวเลขในโครงสร้างทางการเงิน จึงจะมีกิจกรรมการออมและการให้เงินกู้เป็นหลัก โดยมี ตัวเลขรายการทางการเงินในตลาดการเงินไม่มาก ส่วนใหญ่ทำเพื่อประกันความเสี่ยงต่างๆ เท่านั้น

ข้อสรุปจากการศึกษา :

นักวิจัยทั้งสองท่าน ได้ให้ข้อสรุปจากการศึกษาว่า มีเพียงธนาคาร Ethical Bank เท่านั้นที่สามารถทำได้จริง ในเรื่อง CSR และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยพิจารณาได้จากรายงานผลการดำเนินการ ส่วน ธนาคารสหกรณ์ต่างก็ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางการเงินมากขึ้น จึงดูเหมือนจะสูญเสียมรดกอันมีค่า จากศตวรรษที่ 19 ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถทำธุรกิจเพื่อสังคมได้ดีเทียบเท่าสถาบันการเงินที่ทำธุรกรรม แบบครบวงจร ดังนั้นจึงดูเหมือนว่าธนาคารสหกรณ์ที่พวกเขาศึกษา จะเดินก้าวออกไปโดยสิ้นเชิงโดยละทิ้งมรดกที่มีคุณค่าและอัตลักษณ์ในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม